

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα

Ιούνιος 2011

"Όσο πιο διεφθαρμένο είναι το κράτος, τόσο πιο πολλοί οι νόμοι"
Corruptissima republica plurimae leges
Κορνήλιος Τάκιτος (55-117 μ.Χ), Χρονικά

© 2011 WWF Ελλάς

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά: WWF Ελλάς. *Δεσμεύσεις για εφαρμογή – Η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα*. (2011). Ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς για το 2010. Αθήνα. Νάντσου, Θ., Γεωργιάδης, Ν., Παξιμάδης, Γ., Πληθάρας, Α., Χασιώτης, Γ. και Χριστοπούλου, Ι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
B. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	5
1. Γενική περιβαλλοντική νομοθεσία	5
1.1. Πρόσβαση σε περιβαλλοντική πληροφορία	5
1.2. Περιβαλλοντική αδειοδότηση- επιθεωρήσεις.....	6
1.3. Πράσινο Ταμείο	8
2. Χωροταξικός σχεδιασμός.....	8
3. Αέρας	10
4. Κλιματική αλλαγή - Ενέργεια.....	11
5. Θόρυβος	16
6. Διαχείριση υδάτινων πόρων	17
7. Απόβλητα	18
7.1 Στερεά απόβλητα	18
7.2 Αστικά λύματα.....	20
7.3 Τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα	20
8. Φύση και βιοποικιλότητα.....	22
8.1 Προστασία ενδιαιτημάτων και ειδών	24
8.2 Δάση	27
8.3 Θάλασσες και ακτές	28
9. Βιομηχανία και περιβάλλον	30
9.1 Πρόληψη κινδύνου από μεγάλης έκτασης βιομηχανικά ατυχήματα (Seveso).....	30
9.2 Πρόληψη της βιομηχανικής ρύπανσης.....	30
Γ. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ	31
Υπουργός Επικρατείας.....	32
Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας.....	32
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού	33
Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	37

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περίοδος Ιούνιος 2010 – Μάιος 2011, την οποία καλύπτει αυτή η έβδομη ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, χαρακτηρίζεται από έναν πανταχόθεν νομοθετικό καταϊγισμό, με σαφείς περιβαλλοντικές διαστάσεις, άμεσες ή έμμεσες, πολύ θετικές έως πολύ αρνητικές.

Σημαντικότερη νομική και πολιτική εξέλιξη για το περιβάλλον ήταν η ψήφιση του νόμου 3937/2011 για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Οι έντονες αντιπαραθέσεις που σημειώθηκαν κατά τη συζήτησή του στη Βουλή, ανέδειξαν για πρώτη φορά σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο τη συγκρουσιακή διάσταση της περιβαλλοντικής πολιτικής. Εξίσου αξιοσημείωτες νομοθετικές εξελίξεις σημειώθηκαν και στον τομέα της «καθαρής» ενέργειας και των πολιτικών για την κλιματική αλλαγή. Εντούτοις όμως, κρίσιμη, αλλά και ενδεικτική προβλέψιμων εξελίξεων που συνεπάγεται η οικονομική κρίση, ήταν επίσης και η εμπλοκή του «Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής – Μνημόνιο Συνεννόησης» με την πολιτική για απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, καθώς μια τροποποίηση των όρων του, το καλοκαίρι του 2010, έθεσε θέμα δημοπράτησης νέων λιγνιτικών πεδίων. Επίσης στο πλαίσιο ικανοποίησης όρων του Μνημονίου, το Υπουργείο Οικονομικών έφερε πάλι στο προσκήνιο το καυτό ζήτημα των αυθαιρέτων, προκρίνοντας ως λύση τη νομιμοποίηση για καθαρά εισπρακτικούς λόγους.

Επίσης αναμενόμενη εξέλιξη ήταν η μαζική, αλλά χωρίς κανένα συντονισμό, επιχείρηση διαφορετικών υπουργείων για αδειοδοτικές απλοποιήσεις σε αντίστοιχες δραστηριότητες και κατηγορίες έργων, με ειδικές αναφορές και απόπειρες εκπτώσεων σε σημαντικές διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς, αφιέρωσε σημαντικό χρόνο και ανθρώπινο δυναμικό στη διατύπωση σχολίων και προτάσεων στο πλαίσιο της διαβούλευσης για τα συγκεκριμένα νομοσχέδια, πάντα με στόχο την επίτευξη μιας απλής μεν, αλλά συνάμα αποτελεσματικής και συνεκτικής διαδικασίας περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων και ελέγχων.

Πάγια παραμένει η θέση του WWF Ελλάς πως σε αυτή την εξαιρετικά δύσκολη περίοδο οικονομικής κρίσης, ο παραμερισμός της προστασίας του περιβάλλοντος και η απώλεια περιβαλλοντικών κεκτημένων δεν μπορεί να δικαιολογηθεί. Όπως όμως δεν μπορεί να δικαιολογηθεί και η δαιδαλώδης διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και ελέγχου έργων και δραστηριοτήτων που τελικά αφήνει ανοιχτό πεδίο για προσωπικές ερμηνείες και καθυστερήσεις, χωρίς να παρέχει ούτε περιβαλλοντική προστασία, αλλά ούτε και ασφάλεια δικαίου σε ενδιαφερόμενους επενδυτές. Αντίθετα, σε μια τέτοια περίοδο, η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας και η στήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία που θα βασίζεται στην αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων πρέπει να αποτελέσει βάση για τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου οικονομικού και αναπτυξιακού μέλλοντος της χώρας. Σε αυτή λοιπόν την κρίσιμη συγκυρία, έχει προφανή αξία η αμείωτη κοινωνική διεκδίκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής προστασίας και ενσωμάτωσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Καθοριστική σημασία έχει και η ύπαρξη εργαλείων ολοκληρωμένης παρακολούθησης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος, ώστε στη συνέχεια να είναι εφικτή η διατύπωση κατευθύνσεων και λύσεων για την αντιμετώπιση των κενών και προβλημάτων και τη βελτιστοποίηση του εθνικού συστήματος περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και δικαιοσύνης. Η ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς για την κατάσταση εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των αντίστοιχων πολιτικών είναι ένα από τα λίγα διαθέσιμα εργαλεία παρακολούθησης της κατάστασης, εντοπισμού των κενών και προβλημάτων και διατύπωσης ολοκληρωμένων και εφαρμόσιμων λύσεων. Αν και δεν είναι δυνατή η κάλυψη των εξελίξεων με περιβαλλοντικό ενδιαφέρον σε όλους τους τομείς της οικονομίας, η ετήσια έκθεση δίνει μια σχετικά πλήρη εικόνα.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στην εταιρεία Intrasoft για την επί εννέα χρόνια δωρεάν παραχώρηση πρόσβασης στην πολύτιμη και επίκαιρα ενημερωμένη διαδικτυακή βάση νομικών δεδομένων NOMOS. Επίσης θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στους υπαλλήλους πολλών δημοσίων υπηρεσιών, οι οποίοι παρά τον φόρτο εργασίας τους παρείχαν με προθυμία στους συνεργάτες του WWF Ελλάς σημαντικές πληροφορίες για τις εξελίξεις στους τομείς αρμοδιότητάς τους.

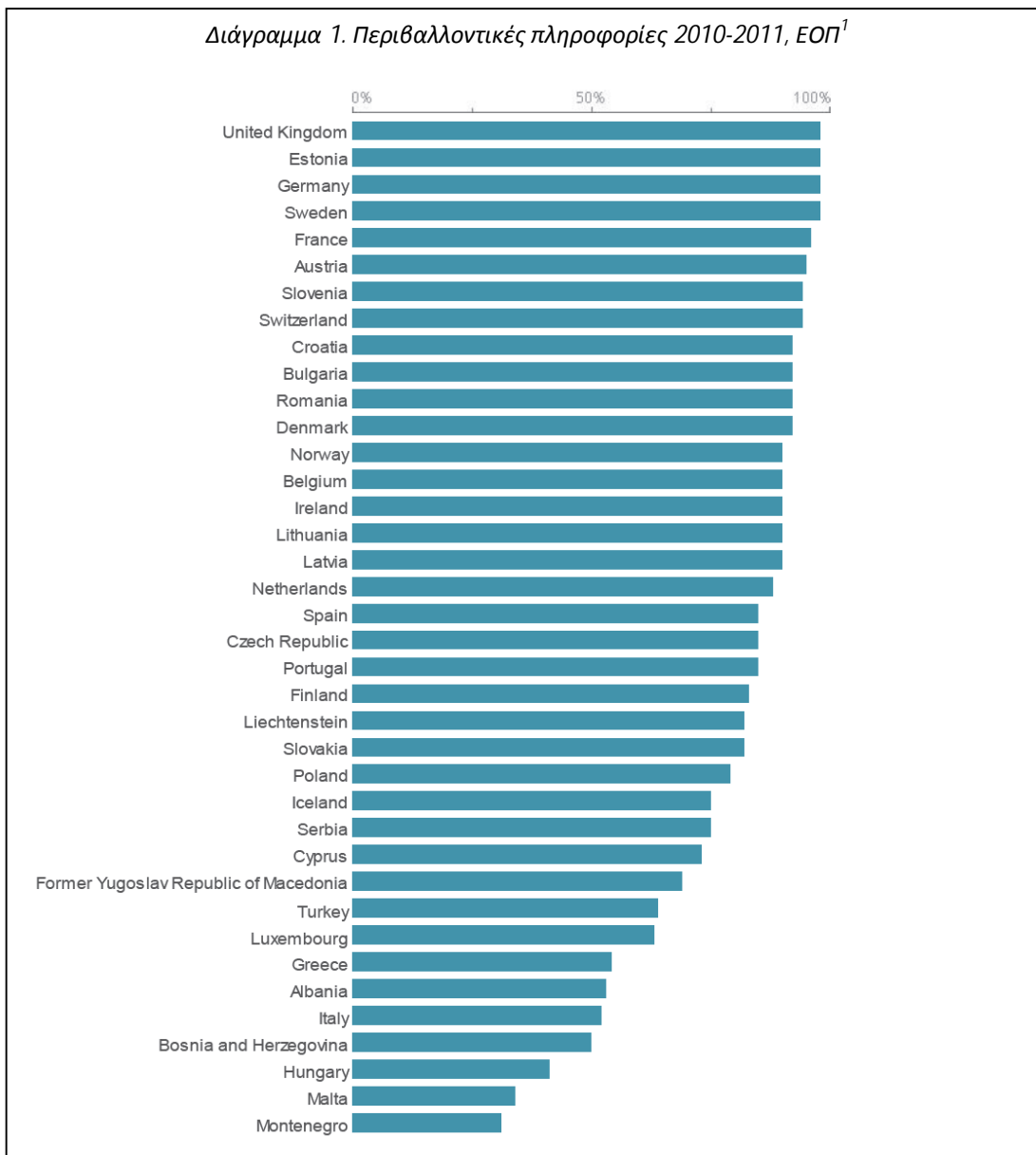
B. ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

1. Γενική περιβαλλοντική νομοθεσία

1.1. Πρόσβαση σε περιβαλλοντική πληροφορία

Η υποχρεωτική διαδικτυακή ανάρτηση όλων των εκτελεστών αποφάσεων της Διοίκησης και των κυβερνητικών οργάνων μέσω του Προγράμματος Δι@ύγεια του ν. 3861/2010 (ΦΕΚ 112 Α'/13.07.2010) παρέχει σαφώς βελτιωμένη πρόσβαση των πολιτών σε όλες τις πράξεις με περιβαλλοντικό περιεχόμενο. Επίσης σημαντική εξέλιξη είναι και η δωρεάν πλέον διαδικτυακή διάθεση όλων των φύλλων εφημερίδας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ) από το Εθνικό Τυπογραφείο, μέσω του ιστοχώρου www.et.gr.

Ελαφρά βελτιωμένη παρουσιάζεται η θέση της Ελλάδας σε σχέση με την έγκαιρη κατάθεση συγκεκριμένων περιβαλλοντικών αναφορών στην κεντρική «αποθήκη» (Central Data Repository – CDR) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ). Οι πληροφορίες που κατατίθενται στον ΕΟΠ χρησιμοποιούνται ως βάση για τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και εμμέσως ελέγχεται η εφαρμογή της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Η επίδοση της Ελλάδας, όπως προκύπτει από τους πίνακες του ΕΟΠ, βελτιώθηκε ελάχιστα το 2010, με ποσοστό 54%, έναντι του 52% που είχε καταγραφεί για την περίοδο 2008-2009. Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία που καταχωρήθηκαν στη CDR και όπως φαίνεται στο παρακάτω Διάγραμμα 1, μέχρι τον Μάιο του 2011, η χώρα μας ανεβαίνει στην 24^η από την τελευταία θέση των 27 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ως πλέον ελλειμματικοί τομείς, ενδεικτικοί της απουσίας οργανωμένων κόμβων περιβαλλοντικής πληροφορίας, προβάλλουν η παρακολούθηση της ποιότητας των ποταμών, λιμνών και υπόγειων υδάτων και του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Καταγράφεται όμως ελαφρά βελτίωση με την κοινοποίηση στοιχείων για το Ευρωπαϊκό Μητρώο Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων (European Pollutant Transfer Register).

Σημαντική εξέλιξη ήταν η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2007/2/ΕΚ¹ για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (INSPIRE) που έχει ως στόχο τη διευκόλυνση της χρήσης των χωρικών δεδομένων που σχετίζονται με το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, με τον ν. 3882/2010 (ΦΕΚ 166 Α), θεσπίστηκε η Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών (ΕΥΓΕΠ). Σκοπός της ΕΥΓΕΠ είναι η άμεση διαδικτυακή πρόσβαση του κοινού στο σύνολο της ψηφιακά διαθέσιμης γεωπληροφορίας και για το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Σημαντική επίσης εξέλιξη για την πρόσβαση σε επίκαιρη περιβαλλοντική πληροφορία ήταν η δημιουργία του νέου, φιλικού στον χρήστη, ιστοχώρου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, από τον οποίο είναι διαθέσιμη η νέα περιβαλλοντική νομοθεσία σε ΦΕΚ, καθώς και άλλες σημαντικές εκθέσεις και αναφορές για την ποιότητα του περιβάλλοντος.

1.2. Περιβαλλοντική αδειοδότηση- επιθεωρήσεις

Στο διάστημα που παρήλθε από την προηγούμενη ετήσια έκθεση, η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης ήρθε για πρώτη φορά τόσο έντονα στο προσκήνιο, κυρίως μέσα από έντονες αντιπαραθέσεις για τα δήθεν προσκόμματα που προκαλεί στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Ιδιαίτερα ανησυχητική όμως ήταν και επιχείρηση «ψαλιδίσματος» αδειοδοτικών σταδίων με συγκεκριμένες νομικές παρεμβάσεις από διαφορετικούς υπουργούς. Στο στόχαστρο βρέθηκε κατά πρώτο λόγο ο γνωμοδοτικός και αδειοδοτικός ρόλος των σχετικών με το περιβάλλον υπηρεσιών, ειδικά μετά την άπρακτη παρέλευση συγκεκριμένης χρονικής προθεσμίας. Σε μια λοιπόν κατά τα λεγόμενα προσπάθεια υπερπήδησης του προσκόμματος που προκαλεί η αδιαμφισβήτητη καθυστέρηση των σχετικών υπηρεσιών να γνωμοδοτήσουν και να εκδώσουν τις απαραίτητες άδειες, οι υπουργοί Επικρατείας και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας θέσπισαν με διαφορετικές νομοθετικές πρωτοβουλίες τους τις λεγόμενες τεκμαιρόμενες εγκρίσεις². Επί της ουσίας δηλαδή, μόλις εκπνεύσει η προθεσμία έκφρασης γνώμης ή έκδοσης προβλεπόμενης έγκρισης, η άποψη της συγκεκριμένης υπηρεσίας θεωρείται θετική και η άδεια εκδίδεται κατά τα στοιχεία του φακέλου του έργου. Όμως, η πρακτική των σιωπηρών ή τεκμαιρόμενων αδειών παραχαράσσει τη γνώμη οργάνων που έχουν πραγματική γνώση του φυσικού αντικειμένου, όπως οι δασικές υπηρεσίες, ενώ αντίκειται καταφανώς στο περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ³.

---

¹ Οδηγία 2007/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14^{ης} Μαρτίου 2007, για τη δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Inspire), (ΕΕ L 108/1 της 25.4.2007).

² Βλ. Κεφάλαιο Γ «Οριζόντια περιβαλλοντική ενσωμάτωση» της παρούσας έκθεσης.

³ Υπόθεση C-50/2009. Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ιρλανδίας. Σκέψεις 36-38: «36) Το άρθρο 3 της οδηγίας 85/337 επιβάλλει στην αρμόδια αρχή για το περιβάλλον την υποχρέωση να προβεί σε εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον περιλαμβάνουσα περιγραφή των άμεσων και έμμεσων συνεπειών ενός σχεδίου έργου στους παράγοντες που απαριθμούνται στις τρεις πρώτες περιπτώσεις του άρθρου αυτού και περιγραφή της αλληλεπίδρασης μεταξύ των παραγόντων αυτών (απόφαση της 16ης Μαρτίου 2006, C-332/04, Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 33). Όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, η εκτίμηση αυτή πρέπει να πραγματοποιείται προ της χορηγήσεως άδειας για την υλοποίηση σχεδίου έργου. 37) Η αρμόδια αρχή για το περιβάλλον, προκειμένου να διασφαλίσει την τήρηση της υποχρεώσεως που της επιβάλλει το εν λόγω άρθρο 3, δεν μπορεί να περιορίζεται στον προσδιορισμό και στην περιγραφή των άμεσων και έμμεσων συνεπειών ενός σχεδίου έργου σε ορισμένους παράγοντες, αλλά οφείλει να τους αξιολογεί κατά περίπτωση με τον δέοντα τρόπο. 38) Η ως άνω υποχρέωση εκτιμήσεως διαφέρει από τις επιβαλλόμενες με τα άρθρα 4 έως 7, 10 και 11 της οδηγίας 85/337 υποχρεώσεις, οι οποίες συνίστανται κατά βάση στη συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριακών στοιχείων, στη διαβούλευση, στη δημοσιότητα και στη διασφάλιση ένομης προστασίας. Πρόκειται λοιπόν περί διατάξεων διαδικαστικού χαρακτήρα οι οποίες αφορούν απλώς την τήρηση της βασικής υποχρεώσεως που επιβάλλει το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής».

Οι νομοθετικές πρωτοβουλίες διαφόρων υπουργείων στο πλαίσιο της αδειοδοτικής απλοποίησης συγκεκριμένων κατηγοριών έργων και δραστηριοτήτων αποτελούν πρόβλεψη του νόμου⁴ κύρωσης του Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής και του «Μνημονίου Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής» (εφεξής «Μνημόνιο»), στου οποίου την τρίτη επικαιροποιημένη εκδοχή περιλαμβάνεται η δέσμευση ότι «η Κυβέρνηση εξασφαλίζει την επιτάχυνση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, δεσμεύοντας την αδειοδοτούσα αρχή στην υποχρεωτική έγκριση της αδειοδότησης μετά την πάροδο ενός καθορισμένου διαστήματος»⁵. Η ολοκλήρωση της συγκεκριμένης «υποχρέωσης» είχε ορίζοντα μέχρι το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2011. Στο πλαίσιο της νέας σχετικής μνημονιακής δέσμευσης, η Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής παρουσίασε στο Υπουργικό Συμβούλιο της 21^{ης} Δεκεμβρίου 2010 τις γενικές κατευθύνσεις σχεδίου νόμου για την απλοποίηση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης⁶, το οποίο όμως δεν έχει ακόμα δημοσιοποιηθεί.

Σύμφωνα με την πάγια θέση του WWF Ελλάς, η μόνη ασφάλεια στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης μπορεί να προέλθει από την ταχεία ολοκλήρωση και θεσμική κατοχύρωση κρίσιμων εργαλείων όπως οι δασικοί χάρτες και το κτηματολόγιο. Η μονόπλευρη κατάργηση σταδίων περιβαλλοντικής αδειοδότησης που κάλυπταν το κενό γνώσης για τις χρήσεις και καλύψεις γης, το ιδιοκτησιακό καθεστώς και τον οικολογικό χαρακτήρα του φυσικού χώρου προφανώς συνεπάγεται απώλεια περιβαλλοντικού κεκτημένου και υποβάθμιση του ισχύοντος καθεστώτος περιβαλλοντικής προστασίας. Δεν εξασφαλίζει επίσης την απαραίτητη ασφάλεια δικαίου για τις αδειοδοτούμενες επενδύσεις, καθώς η προστασία του περιβάλλοντος και η υποχρέωση επαρκούς προεκτίμησης των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον από σχεδιαζόμενα έργα και δραστηριότητες αποτελεί συνταγματική επιταγή και σαφή νομολογιακή προσέγγιση από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές. Είναι εξαιρετικά επισφαλής λοιπόν η οποιαδήποτε απόπειρα μονόπλευρης απομείωσης των δικλείδων διασφάλισης ενός ελάχιστου επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας, όσο προβληματική και αν ήταν η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, χωρίς να έχει προηγηθεί η ουσιαστική κάλυψη του κενού που προκαλείται. Ούτως ή άλλως όμως, είναι απαραίτητη η θέσπιση ενιαίας, συνεκτικής και άμεσα κατανοητής διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης και παρακολούθησης της εφαρμογής της και όχι η πολυδιάσπαση της διαδικασίας ανάλογα με το αντικείμενο του κάθε υπουργείου.

Στον τομέα των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, σημαντική εξέλιξη ήταν η δια του άρθ. 6 του ν. 3818/2010 σύσταση στο ΥΠΕΚΑ της Ειδικής Γραμματείας Επιθεώρησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στην οποία υπάγονται η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ), το Αυτοτελές Συντονιστικό Γραφείο για την Πρόληψη και Αποκατάσταση των Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΣΥΓΑΠΕΖ), η Επιτροπή Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών (ΕΑΠΕΖ) και η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Ενέργειας (ΕΥΕΠΕΝ). Με το άρθ. 7 του ίδιου νόμου συστάθηκε στην ΕΥΕΠ Ειδική Υπηρεσία Κατεδάφισων. Αν και η ίδρυση υπηρεσίας για την κατεδάφιση αυθαιρέτων είναι από μόνη της μια σημαντική και ελπιδοφόρα εξέλιξη, εντούτοις όμως ο περιορισμός του αντικειμένου της στις περιοχές δικαιοδοσίας των Δασαρχείων Πεντέλης και Καπανδριτίου που καταστράφηκαν από τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2009 απομειώνει την προφανή της αξία ως μόνου μέχρι στιγμής μηχανισμού ελέγχου της παράνομης δόμησης και της καταπάτησης δασικής γης.

Κατά την περίοδο αναφοράς, σημαντική ήταν η ελεγκτική δραστηριότητα της ΕΥΕΠ. Σύμφωνα με τον δημοσιοποιημένο στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ πίνακα των 234 περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων που διενεργήθηκαν κατά το 2010, έλεγχοι έγιναν σε σημαντικές επιχειρήσεις και έργα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και σε φυσικούς βιοτόπους. Αν και τα αποτελέσματα των ελέγχων δεν είναι γνωστά για όλες τις υποθέσεις, πλην όσων δημοσιοποιούνται με σχετικές ανακοινώσεις, η λειτουργία

---

⁴ Ν. 3845/2010 (ΦΕΚ 65 Α'/06.05.2010) «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη – μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο»

⁵ «Μνημόνιο συνεννόησης για τις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (11 Φεβρουαρίου 2011)». Ανεπίσημη μετάφραση από το πρωτότυπο αγγλικό. Διαθέσιμο ηλεκτρονικά από http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/e3/e0/8c/e3e08cdd8784725dcf865146739c7c1adb67975/application/pdf/MoU_+2_5_2_2011.pdf (τελευταία πρόσβαση: 3 Ιουνίου 2011).

⁶ [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid=524\]=736&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid=524]=736&language=el-GR)

της ΕΥΕΠ καλύπτει σε σημαντικό βαθμό το κενό που αφήνει η αδυναμία των περιφερειακών υπηρεσιών (πρώην νομαρχιών) να συστήσουν κλιμάκια ελέγχου για καταγγελλόμενες παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Τα αποτελέσματα των ελέγχων δεν είναι διαδικτυακά διαθέσιμα.

Τέλος, σημαντική εκκρεμότητα μεταφοράς κοινοτικής οδηγίας στο εθνικό δίκαιο αφορά την οδηγία 2008/99/ΕΚ «σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου», αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η προθεσμία ενσωμάτωσης έληξε τον Δεκέμβριο του 2010.

1.3. Πράσινο Ταμείο

Η ίδρυση του Πράσινου Ταμείου ήταν σίγουρα μια εξέλιξη – ορόσημο στα περιβαλλοντικά πράγματα, ιδιαίτερα καθώς αντικαθιστά και εκσυγχρονίζει το εξαιρετικά προβληματικής λειτουργίας Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (ΕΤΕΡΠΣ)⁷. Παρά το γεγονός πως το Πράσινο Ταμείο στερείται εκ του ιδρυτικού του νόμου 3889/2010 (ΦΕΚ 182 Α' / 14.10.2010) σαφώς διατυπωμένου περιβαλλοντικού σκοπού και συγκεκριμένων στόχων, σίγουρα η ίδρυσή του και η θεσμικά κατοχυρωμένη ενίσχυσή του με πόρους από πρόστιμα για περιβαλλοντικές και πολεοδομικές παραβάσεις αποτελούν αξιολογικά εχέγγυα βιωσιμότητας. Ειδικά τα πρόστιμα του άρθ. 6 του ν. 3843/2010 (ΦΕΚ 62Α'/28.04.2010) για την «τακτοποίηση» συγκεκριμένων υπερβάσεων δόμησης σε κτίρια εκτός φυσικών βιοτόπων και αρχαιολογικών χώρων, «προϊκίσαν» το Πράσινο Ταμείο με πολύ σημαντικά έσοδα ήδη από τον πρώτο χρόνο ίδρυσής του.

Οι σημαντικότερες προκλήσεις για το Πράσινο Ταμείο είναι η εξασφάλιση διαφάνειας και απρόσκοπτης πρόσβασης σε πληροφορίες για τη λειτουργία του, ο ετήσιος προγραμματισμός με σαφή στοχοθέτηση, η θέσπιση συγκεκριμένων και διαφανών διαδικασιών για την υποβολή προτάσεων και απολογισμού δράσης, καθώς και η τακτική και αντικειμενική αξιολόγηση των χρηματοδοτούμενων δράσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Τίτλος πράξης

Περιεχόμενο

ΕΘΝΙΚΗ

N. 3889/2010 (ΦΕΚ 182 Α' / 14.10.2010)	Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις.
N. 3882/2010 (ΦΕΚ 166 Α' / 22.09.2010)	Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2007/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2007 και άλλες διατάξεις.
ΠΔ 100 / 2010 – (ΦΕΚ Α' / 177 / 06.10.2010)	Ενεργειακοί Επιθεωρητές κτιρίων, λεβήτων και εγκαταστάσεων θέρμανσης και εγκαταστάσεων κλιματισμού
ΚΥΑ 53136 (ΦΕΚ 1917 Β' / 10.12.2010)	Καθορισμός χρονικών προθεσμιών για τη σύσταση Κομβικών Σημείων Επαφής (ΚΟΣΕ) στους Δήμους, τις Περιφέρειες και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας σε εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3882/2010
ΚΥΑ 15541 (ΦΕΚ 94 τ.ΥΟΔΔ/11.04.2011)	Απόσπαση της υπαλλήλου της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδας, Μαρίας Μαυρικάκη και ορισμός της ως Διευθύντριας του Πράσινου Ταμείου.
ΚΥΑ 14694 (ΦΕΚ 94 τ.ΥΟΔΔ/11.04.2011) ΥΑ 29754 (1033 Β' / 07.07.2010)	Συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Πράσινου Ταμείου. Διαδικασία είσπραξης και απόδοσης στο ΕΤΕΡΠΣ του ειδικού προστίμου του ν. 3843/2010 «Ταυτότητα κτιρίων, υπερβάσεις δόμησης και αλλαγές χρήσης, μητροπολιτικές αναπλάσεις και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 62Α' / 28-4-2010).

2. Χωροταξικός σχεδιασμός

Κυριότερες εξελίξεις στον τομέα της χωροταξίας ήταν η τοποθέτηση σε δημόσια διαβούλευση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΕΠΧΣΑΑ) για τις υδατοκαλλιέργειες και του Ρυθμιστικού

⁷ Σοβαρή κριτική στη λειτουργία του ΕΤΕΡΠΣ έχει ασκηθεί τόσο από το WWF Ελλάς, όσο και από άλλες οργανώσεις, όπως η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Εκτενής αναφορά περιλαμβάνεται στην πρώτη ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (2005), η οποία είναι ηλεκτρονικά διαθέσιμη στο <http://politics.wwf.gr/images/stories/political/nomothesia/nomoreport2005.pdf> (τελευταία πρόσβαση: 28 Μαΐου 2011). Επίσης: Νάντσου, Θ. «Για ένα πραγματικό 'Πράσινο' Ταμείο για το περιβάλλον». Εισήγηση στην Επιστημονική Δημερίδα για το Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού, 18-19 Ιανουαρίου 2008. Διαθέσιμη από <http://www.koinidrasi.gr/uplds/File/natsou.pdf> (τελευταία πρόσβαση: 28 Μαΐου 2011).

Σχεδίου Θεσσαλονίκης (ΡΣΘ). Επίσης, συγκροτήθηκε το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ενώ προκηρύχθηκαν διαγωνισμοί για τις μελέτες αξιολόγησης και εξειδίκευσης των περιφερειακών πλαισίων χωροταξικού σχεδιασμού, διαδικασία η οποία προβλέπεται από το άρθρ. 8, παρ. 5 του ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207 Α'/07.09.2011).

α) ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες. Το ΕΠΧΣΑΑ για τις υδατοκαλλιέργειες που τέθηκε σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση στις 11 Απριλίου 2011⁸, περιέχει πολλές διατάξεις που το καθιστούν περιβαλλοντικά προβληματικό, καθώς:

- Δεν λαμβάνει ουσιαστικά υπόψη την οδηγία 2008/56 για τη θαλάσσια στρατηγική, όπου οι υδατοκαλλιέργειες αναφέρονται ως δραστηριότητα που εγκυμονεί περιβαλλοντικές επιπτώσεις
- Χωροθετεί νέες φάρμες πάχυνσης ερυθρού τόνου με συνολική δυναμικότητα 1.500 τόνους/έτος, ενώ σε συγκεκριμένη προτεινόμενη Περιοχή Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών προτείνεται η περαιτέρω αύξηση της δυναμικότητας κατά 2.400 τόνους ετησίως. Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα έχει ήδη υπερβεί την ετήσια ποσόστωση των 785 μετρικών τόνων που της έχει δοθεί από τη Διεθνή Σύμβαση για τη Διατήρηση του Ερυθρού Τόνου (ICCAT) για μονάδες πάχυνσης αυτού του παγκόσμια απειλούμενου είδους.
- Δεν προκρίνει τη χωροθέτηση μονάδων μακριά από την ακτή, πρακτική που ακολουθείται με σημαντικό περιβαλλοντικό και κοινωνικό όφελος τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Τουρκία. Ταυτόχρονα, το υπό διαβούλευση σχέδιο επιτρέπει τη δημιουργία υδατοκαλλιεργειών εντός προστατευόμενων περιοχών και ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Τέλος, αν και η φέρουσα ικανότητα αποτελεί βασικό κριτήριο χωροθέτησης του ΕΠΧΣΑΑ, οι τιμές των παραμέτρων της δεν ορίζονται.

β) Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης. Το ΡΣΘ, η εμβέλεια του οποίου ξεπερνά μεν τα διοικητικά όρια του Δήμου Θεσσαλονίκης, χωρίς όμως να καλύπτει το σύνολο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση τον Απρίλιο του 2011. Τα κριτήρια επιλογής των ορίων του υπό διαβούλευση ΡΣΘ δεν προσδιορίζονται με σαφήνεια⁹ και περιλαμβάνουν το σύνολο των ορίων των νομών Θεσσαλονίκης, Κιλίκης και Χαλκιδικής, καθώς και τμήματα όμορων νομών. Το ίδιο το σχέδιο νόμου¹⁰ αναφέρεται σε νομούς και νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και προφανώς δεν έχει προσαρμοστεί στα διοικητικά όρια που προσδιορίζει ο ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87Α'/07.06.2010) για το Πρόγραμμα «Καλλικράτης». Παραμένει λοιπόν συγκεχυμένος ο τρόπος σύνδεσης του προτεινόμενου ΡΣΘ με τις λειτουργίες των περιφερειακών και αποκεντρωμένων διοικητικών ενοτήτων που περιλαμβάνει.

Το ΡΣΘ αποτελεί προγραμματισμό δεκαπενταετίας και δίνει κατευθύνσεις για τη χωροταξική και οικιστική οργάνωση της περιοχής. Περιλαμβάνει σημαντικές προβλέψεις για την τόνωση της κεντρικότητας, ως πολιτικής για την αποφυγή της αστικής διάχυσης, καθώς και σημαντικές παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Παρόλα αυτά, δεν δείχνει να διέπεται από μια ολοκληρωμένη και μετρήσιμη περιβαλλοντική προσέγγιση προς την κατεύθυνση της συνολικής μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της δεύτερης σε πληθυσμό και έκταση ελληνικής μητρόπολης.

---

⁸ <http://www.opengov.gr/minenv/?p=1630> (τελευταία πρόσβαση: 26 Μαΐου 2011).

⁹ Σταθακόπουλος, Π. «Πλαίσιο αξιολόγησης – προσωπικών εκτιμήσεων για την πορεία υλοποίησης του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Θεσσαλονίκης». Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 2010. Διαθέσιμο από http://www.orth.gr/UsersFiles/Keimeno_Epikairopoiηmenou_Rythmistikou.pdf (τελευταία πρόσβαση: 24 Μαΐου 2011).

¹⁰ Σύμφωνα με τα άρθρ. 2 και 3 του ν. 2508/1997 (ΦΕΚ 124 Α'/13.06.1997), τα ρυθμιστικά σχέδια των μεγάλων αστικών συγκροτημάτων της χώρας, πλην Αθήνας και Θεσσαλονίκης, εγκρίνονται με προεδρικά διατάγματα. Ειδικότερα όμως για την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, τα ρυθμιστικά σχέδια για τις ευρύτερες περιοχές των οποίων έχουν εγκριθεί με τους ν. 1515/1985 (ΦΕΚ 18 Α'/18.02.1985) και 1561/1985 (ΦΕΚ 148 Α' / 06.09.1985) αντίστοιχα, τα ρυθμιστικά σχέδια αποτελούν αντικείμενο τυπικού νόμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Τίτλος πράξης	Περιεχόμενο
ΕΘΝΙΚΗ Απόφαση οικ. 29562 03.09.2010	Συγκρότηση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Σ.Χ.Σ.Α.Α.)
ΣΕ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ	
Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού	
Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης	

3. Αέρας

Η οδηγία 2008/50/ΕΚ «για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα»¹¹ που τέθηκε σε εφαρμογή στις 11 Ιουνίου 2008 ενσωματώθηκε με κοινή υπουργική απόφαση στο εθνικό δίκαιο¹². Η οδηγία ενοποιεί την οδηγία πλαίσιο για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα¹³, τρεις¹⁴ από τις τέσσερις θυγατρικές οδηγίες (εκτός εκείνης που αφορά τα βαρέα μέταλλα και τους πολυαρωματικούς υδρογονάνθρακες¹⁵) και μία απόφαση¹⁶ του Συμβουλίου. Η ενιαία οδηγία πλαίσιο για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα 2008/50/ΕΚ θεσπίζει πρότυπα και ορίζει επιδιωκόμενα χρονοδιαγράμματα για τη μείωση των συγκεντρώσεων λεπτών σωματιδίων (ΑΣ_{2,5}), τα οποία μαζί με τα αδρότερα σωματίδια που είναι γνωστά ως ΑΣ₁₀ και αποτελούν ήδη αντικείμενο νομοθετικών ρυθμίσεων, συγκαταλέγονται στους πλέον επικίνδυνους για την ανθρώπινη υγεία ρύπους. Η κ.υ.α. προβλέπει εγκατάσταση ενός σημείου δειγματοληψίας ανά 100.000 χλμ², το οποίο λειτουργεί με ευθύνη των περιφερειών, σε συνεργασία με το ΥΠΕΚΑ που φέρει την κεντρική αρμοδιότητα για την υλοποίηση των στόχων της 2008/50/ΕΚ.

Για τη σωστή εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για την παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας, είναι απαραίτητος ο εκσυγχρονισμός και εμπλουτισμός του δικτύου σταθμών μέτρησης. Δεδομένου μάλιστα ότι η υφιστάμενη υποδομή δεν περιλαμβάνει σε όλους τους υπάρχοντες σταθμούς όργανα μέτρησης των σωματιδίων PM₁₀ και PM_{2,5} και του βενζολίου¹⁷, ενώ η ισχύς της 2000/50/ΕΚ ξεκίνησε από τον Μάιο του 2008, η ανάγκη εκσυγχρονισμού του δικτύου είναι επείγουσα.

Σε επίπεδο κοινοτικής νομοθεσίας για την ποιότητα της ατμόσφαιρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε κείμενο εργασίας¹⁸ για τις κατευθύνσεις αναθεώρησης της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας και πολιτικής. Στο κείμενο αυτό, η Επιτροπή δηλώνει την πρόθεσή της να προχωρήσει σε αναθεώρηση της οδηγίας 1999/32/ΕΚ, θέτοντας νέα όρια για την περιεκτικότητα συγκεκριμένων καυσίμων σε θείο και

¹¹ Οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21^{ης} Μαΐου 2008, «για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη», (ΕΕ L 152/1 της 11.6.2008).

¹² ΚΥΑ ΗΠ 14122/549/Ε.103 (ΦΕΚ 488 Β'/30.03.2011) «Μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2008/50/ΕΚ «για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 21ης Μαΐου 2008».

¹³ Οδηγία 1996/62/ΕΚ «για την εκτίμηση και τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα του περιβάλλοντος» (ΕΕ L 296/55 της 21.11.1996).

¹⁴ Οδηγία 1999/30/ΕΚ «σχετικά με τις οριακές τιμές διοξειδίου του θείου, διοξειδίου του αζώτου και οξειδίων του αζώτου, σωματιδίων και μολύβδου, στον αέρα του περιβάλλοντος» (ΕΕ L 163/41 της 29.6.1999), οδηγία 2000/69 «για οριακές τιμές βενζολίου και μονοξειδίου του άνθρακα στον αέρα του περιβάλλοντος» (ΕΕ L 313/12 της 13.12.2000), οδηγία 2002/3 «σχετικά με το όζον στον ατμοσφαιρικό αέρα» (ΕΕ L67/14 της 9.3.2002).

¹⁵ Οδηγία 2004/107 «σχετικά με το αρσενικό, το κάδμιο, τον υδράργυρο, το νικέλιο και τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στον ατμοσφαιρικό αέρα» (ΕΕ L23/3 της 26.1.2005).

¹⁶ Απόφαση 1997/101/ΕΚ, του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιανουαρίου 1997 «για την καθιέρωση διαδικασίας για την αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων που προέρχονται από τα δίκτυα και τους μεμονωμένους σταθμούς μέτρησης της ρύπανσης του αέρα του περιβάλλοντος στα κράτη μέλη» (ΕΕ L35/14 της 5.2.1997).

¹⁷ Σύμφωνα με την «Ετήσια έκθεση ατμοσφαιρικής ρύπανσης 2010» του ΥΠΕΚΑ, στην Αττική μόνο 3 (Λυκόβρυση, Πειραιάς1 και Αγ. Παρασκευή) από τους 16 σταθμούς μέτρησης καταγράφουν τα λεπτά σωματίδια, ενώ μόνο ένας (σταθμός Πατησίων) το βενζόλιο. Πηγή: <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=5mmiFX%2b4n2M%3d&tabid=490&language=el-GR> (τελευταία πρόσβαση: 23 Μαΐου 2011).

¹⁸ COMMISSION STAFF WORKING PAPER on the implementation of EU Air Quality Policy and preparing for its comprehensive review. SEC(2011) 342 final. European Commission. Brussels, 14.03.2011.

ιεραρχώντας δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών σε «κόκκινες περιοχές», οι οποίες έχουν υπερβεί τα όρια αέριων ρύπων. Αναφέρει επίσης emphaticά την πρόθεσή της για διασύνδεση της πολιτικής για την ατμόσφαιρα με τις κλιματικές πολιτικές, ιδιαίτερα καθώς όπως προκύπτει από έρευνες ότι κάποιοι μικροσωματιδιακοί ρύποι συμβάλλουν βραχυπρόθεσμα στην κλιματική αλλαγή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΕΡΑ

Τίτλος πράξης

Περιεχόμενο

ΕΘΝΙΚΗ

ΚΥΑ ΗΠ 4122/549/Ε.103
(ΦΕΚ 488 Β'/30.03.2011)

«Μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2008/50/ΕΚ «για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 21ης Μαΐου 2008».

4. Κλιματική αλλαγή - Ενέργεια

4.1 Ευρωπαϊκή και διεθνής πολιτική για το κλίμα

Στο Κανκούν του Μεξικού, το διάστημα 29 Νοεμβρίου έως 10 Δεκεμβρίου, οι κυβερνήσεις των κρατών που μετείχαν στη διάσκεψη του ΟΗΕ για το κλίμα έδωσαν το φιλί της ζωής στις διαπραγματεύσεις, προχωρώντας σε μια σειρά δεσμεύσεων για την πρόοδο των συζητήσεων. Αν και δεν κατέστη δυνατό να συμφωνηθεί η επέκταση του Πρωτοκόλλου του Κιότο, τέθηκαν οι βάσεις ώστε να συζητηθεί κάτι τέτοιο στην ερχόμενη διάσκεψη που θα διεξαχθεί στο Ντέρμπαν της Νότιας Αφρικής.

Οι συζητήσεις στο Κανκούν κατέληξαν επίσης στο θετικό συμπέρασμα πως οι χώρες που μετέχουν στο Κιότο πρέπει να μειώσουν τις εκπομπές τους κατά 25-40% έως το 2020. Κατέληξαν επίσης σε συμφωνία για την ανάγκη μεγαλύτερης μείωσης των εκπομπών από όλες τις χώρες, έτσι ώστε να διασφαλιστεί πως η αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας δεν θα ξεπεράσει τους 2° C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα. Πρόσδος επιτεύχθηκε και σε μια σειρά από άλλα κρίσιμα ζητήματα, όπως για παράδειγμα η θέσπιση κανόνων για την μέτρηση, επαλήθευση και δημοσιοποίηση των προσπαθειών μείωσης των εκπομπών από όλα τα κράτη. Επίσης, οι διαπραγματευτές συμφώνησαν στην δημιουργία μιας επιτροπής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αν και δεν είναι ακόμα ξεκάθαρη η μεθοδολογία για τον ορισμό και τον υπολογισμό της ευπάθειας των κρατών στην κλιματική αλλαγή. Ακόμα, οι κυβερνήσεις υποστηρίζουν τη δημιουργία ενός νέου παγκόσμιου "πράσινου ταμείου", αλλά τώρα προκύπτει η ανάγκη να εντοπίσουν καινοτόμες πηγές χρηματοδότησης του ταμείου (πχ επιβολή φόρου στη ναυτιλία και την αεροπορία, τους δυο τομείς δηλαδή για τους οποίους δεν έχει ληφθεί κανένα μέτρο αν και ευθύνονται για το 8% των παγκόσμιων εκπομπών). Όμως, όλα όσα συμφωνήθηκαν στο Κανκούν αποτελούν απλά και μόνο το κέλυφος, μέσα στο οποίο μπορεί να ανθίσουν οι προοπτικές για μια ικανοποιητική συμφωνία. Οι μεγάλες πολιτικές προκλήσεις παραμένουν ανοιχτές.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τον καταγισμό νομοθετημάτων του 2009 διαδέχτηκε μια υποτονική ρυθμιστική προσπάθεια το 2010. Στις 10 Νοεμβρίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την στρατηγική (COM/2010/0639 τελικό) «για ανταγωνιστική, αειφόρο και ασφαλή ενέργεια»¹⁹, όπου σκιαγραφείται η ενεργειακή πορεία της Ευρώπης. Η στρατηγική δέχθηκε πολλές κριτικές, καθώς λείπει ο ορισμός συγκεκριμένων και ουσιαστικών στόχων, ενώ μεταξύ άλλων προβλέπει και κατευθύνει σε αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας, παρά το γεγονός πως θεωρεί ως μέγιστη προτεραιότητα την εξοικονόμηση.

Στις 8 Μαρτίου 2011, η Επιτροπή για την κλιματική δράση εξέδωσε τον οδικό χάρτη (COM(2011)112 τελικό) «για μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλής έντασης άνθρακα έως το 2050». Ο χάρτης προβλέπει μείωση των εκπομπών της ΕΕ κατά 80-95% έως το 2050. Πρόκειται αναμφισβήτητα για ένα θετικό γεγονός που όμως φανερώνει την αδυναμία του σημερινού στόχου μείωσης των εκπομπών έως το 2020 (-20% σε σχέση πάντα με τα επίπεδα του 1990) να συνεισφέρει στη μετάβαση της Ευρώπης

¹⁹ Παραπομπή στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0639:FIN:EL:HTML> (τελευταία πρόσβαση: 26 Μαΐου 2011)

προς μια ανταγωνιστική και βιώσιμη οικονομία. Η αδυναμία αυτή έχει γίνει κατανοητή από την Επιτροπή Περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που στις 24 Μαΐου 2011 ψήφισε υπέρ της μετάβασης σε στόχο μείωσης των εκπομπών κατά 30% έως το 2020, παραθέτοντας μια σειρά από επιχειρήματα που συνηγορούν στην βιωσιμότητα και επιτευξιμότητα του στόχου.

Μια ακόμη νομοθετική πρωτοβουλία αφορά την απαγόρευση χρήσης πιστώσεων αντιστάθμισης εκπομπών στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών από έργα καταστροφής βιομηχανικών αερίων (HFCs). Τα κράτη μέλη ψήφισαν υπέρ της απαγόρευσης τον Ιανουάριο του 2011 και η εφαρμογή της ισχύει από την 1η Μαΐου 2011.

Στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον Μάρτιο του 2011, το «Σχέδιο δράσης για την ενεργειακή αποδοτικότητα» (COM/2011/0109 τελικό), που περιγράφει μια σειρά αξόνων για την ανάληψη περαιτέρω δράσεων στον τομέα της εξοικονόμησης, από το οποίο όμως απουσιάζει ένας δεσμευτικός στόχος εξοικονόμησης έως το 2020. Επίσης, τον Δεκέμβριο του 2010, τέθηκαν σε ισχύ 4 νέες ρυθμιστικές διατάξεις για την ενεργειακή σήμανση προϊόντων και πιο συγκεκριμένα για πλυντήρια πιάτων, πλυντήρια ρούχων, συσκευές ψύξης και τηλεοράσεις. Αυτές οι διατάξεις αποτελούν τις πρώτες που τίθενται σε εφαρμογή βάσει της αναθεωρημένης οδηγίας για την ενεργειακή σήμανση (2010/30/ΕΚ).

Τέλος, αυτό το διάστημα συζητείται στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η νέα οδηγία για την ενεργειακή αποδοτικότητα που θα αντικαταστήσει τις οδηγίες για την παροχή ενεργειακών υπηρεσιών και τη συμπαράγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού. Στο προσχέδιο που διέρρευσε στα μέσα ενημέρωσης εξακολουθεί να μην γίνεται λόγος για ένα δεσμευτικό στόχο εξοικονόμησης έως το 2020.

4.2 Εθνική πολιτική

Στην Ελλάδα καταγράφηκαν σημαντικές δράσεις νομοθετικού περιεχομένου. Η στήριξη του στόχου μείωσης των εκπομπών της ΕΕ κατά 30%, όπως αυτή προκύπτει από κοινή επιστολή 7 ευρωπαϊών υπουργών περιβάλλοντος μεταξύ των οποίων και η Υπουργός ΠΕΚΑ²⁰, δεν αποτελεί νομοθετική ρύθμιση είναι όμως μια θετική πολιτική κίνηση που θα πρέπει να επηρεάσει την εθνική νομοθετική δραστηριότητα.

α) Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Η έναρξη εφαρμογής του ν. 3851/2010 για την προώθηση των ΑΠΕ (ΦΕΚ 85 Α'/04.06.2010) αποτελεί κομβικής σημασίας εξέλιξη, καθώς ορίζει το πλαίσιο, τις διαδικασίες και τα μέτρα για την αδειοδότηση και χωροθέτηση των ΑΠΕ. Το WWF Ελλάς ήγειρε μια σειρά από προβληματισμούς για τον νόμο και για τη δυνατότητά του να κάμψει αντιδράσεις και να δημιουργήσει ένα διαφανές πλαίσιο προώθησης των ΑΠΕ με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον²¹.

Ως αποτέλεσμα του νέου νόμου καταγράφηκε μια πρωτοφανής αδειοδότηση νέων έργων ΑΠΕ (δείτε ενδεικτικά τον πίνακα 1), χωρίς όμως να είναι σαφές ποια από τα έργα είναι επενδυτικά ώριμα και περιβαλλοντικά ασφαλή²².

---

²⁰ Η κοινή επιστολή μπορεί να βρεθεί στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid\[524\]=871&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid[524]=871&language=el-GR). Τελευταία πρόσβαση: 26/5/2011

²¹ Βλ. σχετική ενότητα στο: WWF Ελλάς. *Δεσμεύσεις για εφαρμογή – Η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα*. (2010). Ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς για το 2009. Αθήνα. Νάντσου, Θ., Βρεττού, Φ., Γιαννακάκης, Θ., Κορακάκη, Ε., Μαραγκού, Π., Παξιμάδης, Γ., Πληθάρας, Α., Χασιώτης, Γ. και Χριστοπούλου, Ι.

²² Βάσει του άρθ. 2 του ν. 3851/2010 (ΦΕΚ 85 Α' / 04.06.2010), η ΡΑΕ χορηγεί άδειες παραγωγής ενέργειας με βάση και περιβαλλοντικά κριτήρια, όπως η φέρουσα ικανότητα των περιοχών όπου επιτρέπονται ΑΠΕ.

Πίνακας 1. Κατάσταση αδειοδοτικής εξέλιξης έργων ΑΠΕ (σε MW) έως τέλος Δεκεμβρίου 2010

	Αίτηση για άδεια παραγωγής		Με άδεια παραγωγής		Με προσφορά σύνδεσης		Με άδεια εγκατάστασης		Με σύμβαση αγοραπωλησίας		Σε λειτουργία	
	Τέλος 2009	Τέλος 2010	Τέλος 2009	Τέλος 2010	Τέλος 2009	Τέλος 2010	Τέλος 2009	Τέλος 2010	Τέλος 2009	Τέλος 2010	Τέλος 2009	Τέλος 2010
Αιολικά	49.764	61.791	7.233	15.328	3.342	3.602	1.139	1.249	227	360	1.167	1.298
Βιομάζα	1.193	1.462	92	443	38	42	21	21	1	1	43	44
Γεωθερμία	341	341	8	8	0	0	0	0	0	0	0	0
Μικρά Υ/Η	2.170	2.221	634	958	234	189	90	79	36	28	183	196
Φ/Β	3.039	4.255	393	1.793	162	525	109	320	38	497	53	198
Ηλιοθερμικά	735	963	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Υβριδικά	1.065	1.743	0	286	0	0	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	58.306	72.775	8.360	18.819	3.775	4.358	1.360	1.670	301	886	1.446	1.736

Διαφορά 2010 - 2009	14.469	10.459	583	310	585	290
----------------------------	--------	--------	-----	-----	-----	-----

Πηγή: ΥΠΕΚΑ²³

Επίσης, στο πλαίσιο εφαρμογής της οδηγίας 2009/28/ΕΚ, η χώρα κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας», το οποίο αναμένεται να αποτελέσει το βασικό πρόγραμμα σχεδιασμού για τα επόμενα χρόνια. Το WWF Ελλάς αντιμετώπισε θετικά το εθνικό σχέδιο, αν και είναι δυνατό να βελτιωθεί σημαντικά²⁴.

Μια άλλη σημαντική πρωτοβουλία είναι η έκδοση της υ.α. Φ1/οικ.19598/1.10.2010, με την οποία ορίζεται η «επιδικώμενη αναλογία εγκατεστημένης ισχύος και την κατανομή της στο χρόνο μεταξύ των διαφόρων τεχνολογιών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας». Είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται η νομοθετική θωράκιση του μεριδίου συμμετοχής κάθε είδους ΑΠΕ, αν και κατά την άποψη του WWF Ελλάς η εμμονή στην εγκατάσταση φ/β σε αγροτικές εκτάσεις, καθώς και η ένταξη των μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων στο μίγμα από ΑΠΕ αποτελούν προβληματικά σημεία της Υπουργικής Απόφασης. Αξίζει να σημειωθεί πως η αρχική εκδοχή αυτής της απόφασης προέβλεπε συγκεκριμένο μερίδιο συμμετοχής των φ/β στα κτίρια. Ανταποκρινόμενο στις αντιδράσεις που προκλήθηκαν από αυτόν τον περιορισμό, το ΥΠΕΚΑ προχώρησε σε τροποποίηση της αρχικής απόφασης, ώστε η επιδικώμενη αναλογία εγκατεστημένης ισχύος από φωτοβολταϊκά σε στέγες να είναι απεριόριστη.²⁵ Το μέτρο αυτό αποτελεί μια πολύ θετική εξέλιξη, δεδομένου ότι ο κτιριακός τομέας είναι εξαιρετικά ενεργοβόρος στην Ελλάδα, ενώ κλειδί στην επιτυχία κάθε πολιτικής για «καθαρή» ενέργεια είναι η συμμετοχή των πολιτών.

Επιπλέον, το ΥΠΕΚΑ προχωρά τις διαδικασίες χωροθέτησης θαλάσσιων αιολικών πάρκων, ώστε σύντομα να προκύψει σχετικό π.δ. Η διαδικασία χωροθέτησης, βάσει του ν. 3851/2010, ορθώς υπόκειται σε κεντρικό σχεδιασμό. Παρόλα αυτά, η πολυπλοκότητα του ζητήματος και η έλλειψη στοιχείων για τις πιθανές επιπτώσεις στην αλιεία, το περιβάλλον και τις μεταφορές από συγκεκριμένες χωροθετήσεις αποτελούν ζητήματα που χρήζουν εξαντλητικής μελέτης εκ μέρους του υπουργείου.

β) Εξοικονόμηση ενέργειας: Στις 23 Ιουνίου 2010 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης ο ν. 3855/2010 «Μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση, ενεργειακές υπηρεσίες και άλλες διατάξεις», που επί της ουσίας αποτελεί τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της

²³ <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=Yqw5NalkZBo%3D&tabid=701&language=el-GR> (τελευταία πρόσβαση: 4 Ιουνίου 2011).

²⁴ Σχόλια του WWF Ελλάς για το εθνικό σχέδιο δράσης 20-20-20: <http://www.wwf.gr/images/pdfs/WWF-sxolia-20-20-20.pdf> (τελευταία πρόσβαση: 26.05.2011).

²⁵ «Αναθεώρηση της Υπουργικής Απόφασης για την επιδικώμενη αναλογία εγκατεστημένης ισχύος και την κατανομή της στο χρόνο μεταξύ των διαφόρων τεχνολογιών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας». Ανακοίνωση ΥΠΕΚΑ. Αθήνα, 4 Οκτωβρίου 2010. Διαθέσιμο από: [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snif\[524\]=576&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snif[524]=576&language=el-GR) (τελευταία πρόσβαση: 10 Ιουνίου 2011).

οδηγίας 2006/32/ΕΚ²⁶ για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες. Υπενθυμίζεται ότι η ενσωμάτωση της οδηγίας 2006/32/ΕΚ έπρεπε να ολοκληρωθεί έως τις 17 Μαΐου του 2008 και καθυστέρησε αδικαιολόγητα, παρά το γεγονός ότι η προετοιμασία είχε προ πολλού ξεκινήσει (η δημόσια διαβούλευση έληξε στις 19 Ιανουαρίου 2009). Ως αποτέλεσμα, η ΕΕ απέστειλε αρχικά προειδοποιητική επιστολή και τον Ιανουάριο του 2009 αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα. Επίσης, βάσει της ίδιας οδηγίας, η Ελλάδα οφείλει να υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι το τέλος Ιουνίου του 2011 το δεύτερο Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση (Σ.Δ.Ε.Α.). Και πάλι υπενθυμίζεται ότι το πρώτο σχέδιο δράσης δεν υπεβλήθη μέσα στην καθορισμένη ημερομηνία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε προδικαστική διαδικασία. Η εκκρεμής αυτή υπόθεση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκλεισε μετά την υποβολή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση.

Μια άλλη θετική εξέλιξη αφορά την ουσιαστική έναρξη εφαρμογής της οδηγίας 2002/91/ΕΚ, βάσει των προνοιών του ν. 3661/2008 και της υ.α. Δ6/Β/οικ. 5825/9.4.2010, με την οποία εγκρίθηκε ο Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ). Η καθυστέρηση οφείλονταν μεταξύ άλλων στην αδυναμία κατάρτισης μιας λίστας ενεργειακών επιθεωρητών που θα αναλάβουν την εξέταση και πιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.

Με το προεδρικό διάταγμα 100/6.10.2010 «Ενεργειακοί Επιθεωρητές κτιρίων, λεβήτων και εγκαταστάσεων θέρμανσης και εγκαταστάσεων κλιματισμού» ορίζονται τα προσόντα των ενεργειακών επιθεωρητών και οι διαδικασίες εγγραφής στο σχετικό μητρώο. Μάλιστα, ο κατάλογος προσωρινών ενεργειακών επιθεωρητών ανακοινώθηκε από την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Ενέργειας τον Δεκέμβριο του 2010, με την υ.α. 2284/22.12.2010, δηλαδή σχεδόν δύομισι χρόνια μετά τη δημοσίευση του ν. 2661/2008.

Τον Δεκέμβριο του 2010 εκδόθηκε εγκύκλιος για την ορθή εφαρμογή του ΚΕΝΑΚ (οικ. 2279/22.10.2010) με διευκρινήσεις για την έκδοση των πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης. Επίσης, στις αρχές του 2011 εκδόθηκε το π.δ. 7/11.2.2011 «Καθορισμός απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού, όσον αφορά τα συνδεδεμένα με ενέργεια προϊόντα σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2009/125/ΕΚ και τροποποίηση του π.δ. 32/2010 (ΦΕΚ Α 70)», που όπως αναφέρεται στον τίτλο του αφορά την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2009/125/ΕΚ «για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα συνδεδεμένα με την ενέργεια προϊόντα». Η ενσωμάτωση έγινε με μικρή καθυστέρηση, καθώς η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο θα έπρεπε να ολοκληρωθεί έως τις 20 Νοεμβρίου 2010.

Εντός του πρώτου τριμήνου του 2011, το Υπουργείο ΠΕΚΑ κατέθεσε σε ανοιχτή διαβούλευση τρεις υπουργικές αποφάσεις. Ειδικά το σχέδιο απόφαση «Επιχειρήσεις Ενεργειακών Υπηρεσιών. Σύσταση και λειτουργία, Μητρώο, Κώδικας Δεοντολογίας και συναφείς διατάξεις» επιχειρεί να αποσαφηνίσει ζητήματα του ν. 3855/2010 που αφορούν τον τρόπο και τις προϋποθέσεις λειτουργίας των εταιριών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών.

Επιπλέον, με την κ.υ.α. Φ.Β1/Ε2.1/244/6/5.1.2011 «Προκήρυξη του προγράμματος «Εξοικονόμηση κατ' οίκον», που θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013» προκηρύχθηκε επίσημα η πρωτοβουλία «Εξοικονόμηση κατ' οίκον» που σκοπό έχει να προωθήσει δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στον κτιριακό τομέα. Κατά την άποψη του WWF Ελλάς το πρόγραμμα αποτελεί ένα θετικό βήμα στην ανάπτυξη δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας, αλλά από μόνο του δεν αρκεί, καθώς σε περίοδο οικονομικής κρίσης θα πρέπει να συνοδευτεί από πρόσθετα μέτρα ρυθμιστικού και οικονομικού χαρακτήρα. Η πρωτοβουλία «Χτίζοντας το μέλλον» που ανακοινώθηκε το Νοέμβριο του 2010, κινείται προς αυτή την κατεύθυνση και αντιμετωπίζεται εξίσου θετικά από το WWF Ελλάς, αλλά επισημαίνεται πως το πρόγραμμα θα στεφθεί με επιτυχία μόνο αν σχεδιαστεί σωστά, υπό συνθήκες απόλυτης διαφάνειας και ισότιμης συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων.

---

²⁶ Οδηγία 2006/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 2006 «για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 93/76/ΕΟΚ» (ΕΕ L 114/64 της 27.4.2006).

Αξίζει τέλος να σημειωθούν μερικές ακόμα δράσεις που το ΥΠΕΚΑ έχει αναλάβει στον τομέα της εξοικονόμησης και αφορούν α) τον σχεδιασμό προγράμματος κατανομής πόρων ύψους €60 εκ. για έργα βιοκλιματικών αναπλάσεων, β) την πρωτοβουλία για μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης κτιρίων της ΝΑ Ευρώπης, που σύμφωνα με ανακοίνωση του υπουργείου τυγχάνει θετικής ανταπόκρισης εκ μέρους του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας, και τέλος γ) τη σύναψη συμφωνίας ΔΕΗ και ΚΑΠΕ για παροχή ενεργειακών υπηρεσιών στον κτιριακό τομέα.

γ) Ορυκτά καύσιμα: Σημαντική πολιτική εξέλιξη στον τομέα της χρήσης ρυπογόνων ορυκτών καυσίμων είναι η κατάρρευση των σχεδίων κατασκευής μονάδας παραγωγής ηλεκτρισμού από υγραέριο (LPG) στον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας, καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει το πρόγραμμα ανάπτυξης αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ελλάδα (Μπουργκάς, ITGI).

Σε νομοθετικό επίπεδο, έως τις 15 Ιανουαρίου 2011 τέθηκε σε διαβούλευση το σχέδιο νόμου του ΥΠΕΚΑ «Σύσταση φορέα για την έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων», με απώτερο στόχο τη διερεύνηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης εγχώριων πηγών υδρογονανθράκων. Με την υ.α. Δ1/Γ/1817/28.1.2011 συστάθηκε επιτροπή για τη διαμόρφωση του τελικού κειμένου του νομοσχεδίου. Επιπλέον, σύμφωνα με ανακοίνωση του ΥΠΕΚΑ, τον Ιανουάριο του 2011 εκδόθηκαν δυο κοινές υπουργικές αποφάσεις για την χρηματοδότηση έργων υποδομής. Στον τομέα του ηλεκτρισμού «έχουν συμπεριληφθεί έργα, τα οποία αφορούν το Σύστημα Μεταφοράς και το Δίκτυο Διανομής, συνολικού προϋπολογισμού 583,3 εκ. € και Δημόσιας Δαπάνης 218,6 εκ. €», ενώ στον τομέα του φυσικού αερίου «έχουν συμπεριληφθεί έργα, με στόχο την ενίσχυση της δυναμικότητας και ευστάθειας του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Φυσικού Αερίου, συνολικού προϋπολογισμού 423,2 και Δημόσιας Δαπάνης 149,3 εκ. €».

ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΚΑΙ ΛΙΓΝΙΤΗΣ

Σε πορεία αντίθετη με την πολιτική προηγούμενων ετών για παραχώρηση δικαιωμάτων για την εκμετάλλευση των λιγνιτικών κοιτασμάτων της Δράμας, της Ελασσόνας, της Βεύης και της Βεγόρας, τον Ιούνιο του 2010 δημοσιεύθηκε από το ΥΠΕΚΑ πίνακας που αποδεικνύει πως το κόστος επένδυσης σε λιγνιτικές μονάδες είναι πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με μονάδες φυσικού αερίου, υδροηλεκτρικά και ανεμογεννήτριες, ακόμα και αν γίνει χρήση του ισχύοντος καθεστώτος, σύμφωνα με το οποίο ο λιγνίτης παραχωρείται δωρεάν στις εταιρείες εκμετάλλευσής του.

Το καλοκαίρι του 2010 μια τροποποίηση των όρων του Μνημονίου Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, έφερε το ζήτημα στην επιφάνεια. Από εκείνη τη στιγμή ξεκίνησε μια έντονη ανταλλαγή απόψεων και αντιδράσεων μεταξύ τοπικών κοινωνικών, ΥΠΕΚΑ και Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τοπικές κοινωνίες από την πρώτη στιγμή τάχθηκαν ενάντια σε κάθε προοπτική αξιοποίησης των λιγνιτικών κοιτασμάτων συνυπογράφοντας σχετικό ψήφισμα του WWF Ελλάς, ενώ το ΥΠΕΚΑ διεμήνυσε πως θα αναζητούσε εναλλακτικές λύσεις. Τον Νοέμβριο του 2010, η Επιτροπή Ανταγωνισμού της ΕΕ ανέστειλε τις διαδικασίες παραπομπής της Ελλάδας για μη-εφαρμογή της απόφασης, ενώ ακόμη και σήμερα δεν είναι γνωστό τι πρόκειται να συμβεί. Η Ελληνική Πολιτεία πάντως δηλώνει πως τάσσεται υπέρ μιας εναλλακτικής πρότασης για την απελευθέρωση της λιγνιτικής παραγωγής, βάσει της οποίας θα υπάρξει εικονική ανταλλαγή ισχύος με ηλεκτροπαραγωγούς του εξωτερικού (capacity swaps).

Παράλληλα, έως τις 5 Ιουνίου 2011 έχει τεθεί σε διαβούλευση το σχέδιο νόμου «Λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου (Ενσωμάτωση οδηγιών 2009/72, 73 και άλλες διατάξεις)». Αφορά την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκτυο των οδηγιών που αποτελούν το λεγόμενο «3^ο ενεργειακό πακέτο της ΕΕ».

Τέλος, μια ακόμα σημαντική ρύθμιση αφορά τη δημιουργία από τη ΡΑΕ μεθοδολογίας ενσωμάτωσης του κόστους εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις προσφορές έγχυσης των μονάδων παραγωγής. Η διαβούλευση για την εν λόγω μεθοδολογία έκλεισε στις 6 Απριλίου 2011.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Τίτλος πράξης	Περιεχόμενο
ΕΘΝΙΚΗ	
N. 3855/2010 (ΦΕΚ 95 Α'/ 23.06.2010)	Μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση, ενεργειακές υπηρεσίες και άλλες διατάξεις.
ΠΔ 32/2010 (ΦΕΚ 70 Α'/ 14.05.2010)	Καθορισμός απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού, όσον αφορά τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια και τροποποίηση των ΠΔ 335/1993 (ΦΕΚ 143/Α/93), 178/1998 (ΦΕΚ 131/Α/1998) και της κ.υ.α. Δ6/Β/17682 (ΦΕΚ 1407/Β/2001) σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2005/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
ΠΔ 72/2010 (ΦΕΚ 132 Α'/ 05.08.2010)	Συγκρότηση, διοικητική – οργανωτική δομή και στελέχωση της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Ενέργειας (Ε.Υ.ΕΠ.ΕΝ.)
ΠΔ 100 / 2010 – (ΦΕΚ Α'/ 177 / 06.10.2010)	Ενεργειακοί Επιθεωρητές κτιρίων, λεβήτων και εγκαταστάσεων θέρμανσης και εγκαταστάσεων κλιματισμού
ΚΥΑ 171164 ΦΕΚ Β 2 05.01.2011	Καθορισμός της ποσότητας των δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων αερίων θερμοκηπίου που είναι διαθέσιμα για δημοπράτηση σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Κατανομής (ΕΣΚΔΕ) αερίων θερμοκηπίου περιόδου 2008–20 2.
ΚΥΑ Δ5–ΗΛ/Β/Φ.1.17/ 28573 ΦΕΚ 2194 Β'/ 31.12.2010	Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Διαχείρισης του Συστήματος και Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΦΕΚ Β' 655/17.05.2005)
ΥΑ Φ1 οικ.19598 (ΦΕΚ 1630 Β' / 11.10.2010)	Απόφαση για την επιδιωκόμενη αναλογία εγκατεστημένης ισχύος και την κατανομή της στο χρόνο μεταξύ των διαφόρων τεχνολογιών Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
ΚΥΑ Α.Υ./Φ1/οικ.18513 (ΦΕΚ 1557Β'/22.09.2010)	Συμπλήρωση του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις
ΥΑ 36720 (ΦΕΚ 376 ΑΑΠ/06.09.2010)	Έγκριση ειδικών όρων για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών και ηλιακών συστημάτων σε κτίρια και οικόπεδα εντός σχεδίου περιοχών, και σε οικισμούς.
Εγκύκλιος Δ5/ΗΛ/Β/ Φ.1.11/οικ. 14717	Ανάγκη περιορισμού της λειτουργίας των κλιματιστικών μηχανημάτων και του φωτισμού των κτιρίων του δημόσιου και ευρύτερου τομέα (ιδιόκτητα ή μισθωμένα) κατά την χρονική περίοδο από 20 Ιουλίου 2010 έως και 31 Αυγούστου 2010 από την έναρξη έως την λήξη του ωραρίου
Εγκύκλιος οικ. 1603	Εφαρμογή του Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ)
Εγκύκλιος ΑΥ/Φ1/οικ. 14586	Οδηγίες εφαρμογής διατάξεων του Ν. 3851/2010 σχετικά με το άρθρο 2 παρ. 1 κριτήριο ι) «Συμβατότητα του έργου με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την επίτευξη των στόχων που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 1» και το άρθρο 15 παρ. 3 «Μεταβατικές διατάξεις»
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ	
COM/2011/0109 τελικό	Σχέδιο δράσης για την ενεργειακή αποδοτικότητα
COM/2011/112 τελικό	Οδικός χάρτης «για μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλής έντασης άνθρακα έως το 2050»
ΣΕ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ	
Σχέδιο νόμου «Λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου (Ενσωμάτωση οδηγιών 2009/72, 73 και άλλες διατάξεις)»	
Σχέδιο Υπουργικής Απόφασης «Άδειες διανομής θερμικής ενέργειας από εκμετάλλευση γεωθερμικού δυναμικού γεωθερμικού πεδίου χαμηλής θερμοκρασίας αποκλειστικά για αγροτικές εκμεταλλεύσεις»	
Λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου (Ενσωμάτωση οδηγιών 2009/72, 73 και άλλες διατάξεις)	

5. Θόρυβος

Κατά την περίοδο αναφοράς, στον τομέα της εφαρμογής της νομοθεσίας για τον περιβαλλοντικό θόρυβο, μόνη αξιοσημείωτη, αλλά σίγουρα όχι επαρκής, εξέλιξη ήταν η δια νόμου πρόβλεψη με το αρ. 5 του ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60Α') της θεσμοθέτησης «ήσυχων περιοχών στην ύπαιθρο», κατά την έννοια του εδαφίου ιγ) του άρθρου 3 της οδηγίας πλαίσιο για τον θόρυβο 2002/49/ΕΚ. Επιπλέον, με το π.δ. «Προστασία ορεινού όγκου Υμηττού» που βρίσκεται σε διαδικασία υπογραφής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο Υμηττός θα είναι κατά πάσα πιθανότητα η πρώτη φυσική προστατευόμενη περιοχή που κηρύσσεται «ήσυχη περιοχή στην ύπαιθρο».

Μέχρι τις 30 Ιουνίου του 2007 έπρεπε να καταρτιστούν και να κατατεθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή χάρτες θορύβου για συγκεκριμένες αστικές περιοχές άνω των 250.000 κατοίκων, μεγάλους αστικούς και σιδηροδρομικούς άξονες, καθώς και για μεγάλα αεροδρόμια. Για την Ελλάδα, οι περιοχές που θα πρέπει να χαρτογραφηθούν κατά την πρώτη φάση υλοποίησης της 2002/49/ΕΚ είναι οι δήμοι Αθηναίων και Θεσσαλονίκης, η Αττική Οδός, κάποια τμήματα της Εθνικής Οδού Αθηνών – Λαμίας και της ΠΑΘΕ, και τμήμα του σιδηροδρομικού δικτύου που περιέχεται στα όρια του Δήμου Αθηναίων και το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος». Καμία πρόοδος δεν σημειώθηκε στη κατάρτιση των χαρτών θορύβου εκτός εκείνων που αφορούν το Διεθνές Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος».

6. Διαχείριση υδάτινων πόρων

α) Οδηγία πλαίσιο για το νερό 2000/60/ΕΚ: Η υπόθεση 2010/2074 «Μη υποβολή σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών, όπως απαιτείται βάσει της οδηγίας 2000/60/ΕΚ», για την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε κινήσει προδικαστική διαδικασία, παραπέμφθηκε τον Μάρτιο 2011 στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η παραπομπή αφορά την Ελλάδα, το Βέλγιο, την Πορτογαλία και τη Δανία. Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής: «Τα σχέδια αυτά είναι απαραίτητα για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ σχετικά με την «καλή κατάσταση» των ευρωπαϊκών υδάτων μέχρι το 2015, και έπρεπε να έχουν δημοσιευθεί το αργότερο μέχρι τις 22 Δεκεμβρίου 2009. Καθυστέρηση των σχεδίων θα μπορούσε να σημαίνει αδυναμία επίτευξης της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων.»²⁷

ΕΚΤΡΟΠΗ ΑΧΕΛΩΟΥ

Στις 24 Μαΐου 2011 εκδικάστηκε στο ΔΕΕ η υπόθεση C-43/10 «Lawfulness of the overall scheme to divert waters of the River Akheloos towards Thessaly – Compatibility of national legislation, in particular Articles 9 and 13 of Law 3481/2006, with Directives 2000/60/EC, 85/337/EC, 97/11/EC, 2001/42/EC and 92/43/EEC». Η υπόθεση αφορά παραπομπή από το ΣτΕ (απόφ. 3053/2009 Ολομ.) 14 προδικαστικών ερωτημάτων για πιθανές παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου, στο πλαίσιο της υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιον της Ολομέλειας, με αίτημα την ακύρωση σχετικής με την πρόοδο του έργου νομοθετικής ρύθμισης του 2006. Η απόφαση του ΔΕΕ αναμένεται να εκδοθεί περί το τέλος του 2011.

Στο πλαίσιο της δικαστικής εκκρεμότητας, το Τμήμα Αναστολών του ΣτΕ εξέδωσε απόφαση αναστολής των έργων (141/2010), την οποία μερικώς τροποποίησε με αίτηση του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ως προς το σκέλος των παρεμβάσεων στήριξης προς αποτροπή του κινδύνου κατάρρευσης της σήραγγας εκτροπής.

Με μεγάλη λοιπόν καθυστέρηση σε σχέση με τις εθνικές δεσμεύσεις, η ανάθεση της εκπόνησης των σχεδίων διαχείρισης των 11 από τις 13 λεκάνες απορροής ποταμών της χώρας ολοκληρώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2011. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας για τις λεκάνες απορροής Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας εκκρεμεί, λόγω ένστασης που υποβλήθηκε από ενδιαφερόμενο φορέα. Η διενέργεια των μελετών θα διαρκέσει 15 μήνες (9 μήνες για τα προσχέδια, ακολουθούμενη από 6 μήνες διαβούλευση), διάστημα εντός του οποίου είναι πιθανό να έχει ολοκληρωθεί η δικαστική εκκρεμότητα με το ΔΕΕ, με ενδεχόμενη καταδίκη της Ελλάδας.

β) Διεθνής Σύμβαση για τα Υδατορεύματα: Τον Σεπτέμβριο 2010 κυρώθηκε με τον ν. 3876/2010 η «Σύμβαση για το δίκαιο των χρήσεων των διεθνών υδατορευμάτων πλην εκείνων που αφορούν τη ναυσιπλοΐα».²⁸ Η σύμβαση που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1997 αφορά στη χρήση, διαχείριση και προστασία των διεθνών υδατορευμάτων, δηλαδή, εκείνων που σχηματίζουν ή διασχίζουν διεθνή σύνορα. Υδατόρευμα, όπως ορίζεται από τη σύμβαση, είναι ένα σύστημα επιφανειακών και υπόγειων υδάτων που αποτελούν λόγω της φυσικής τους σχέσης ένα ενιαίο σύνολο, με κατά κανόνα εκβολή σε κοινό καταληκτικό σημείο. Η σύμβαση είναι το μοναδικό διεθνές νομικό εργαλείο που κωδικοποιεί τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των χωρών και επιδιώκει τον διακρατικό διάλογο και την αλληλοενημέρωση.

Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα ήταν ανάμεσα στις 38 χώρες που είχαν υποστηρίξει τη σύμβαση και ανάμεσα στις 103 που ψηφίσαν υπέρ της υιοθέτησής της το 1997. Με την κύρωση της σύμβασης, η

²⁷ «Περιβάλλον: Η Επιτροπή παραπέμπει τέσσερα κράτη μέλη στη δικαιοσύνη γιατί παρέλειψαν να υποβάλουν σχέδια λεκανών απορροής ποταμών», IP/11/438 Βρυξέλλες, 6 Απριλίου 2011. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/438&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en> (τελευταία πρόσβαση: 21 Μαΐου 2011).

²⁸ ΦΕΚ 159 Α' / 20.09.2010.

Ελλάδα έγινε το 21^ο μέλος της. Παρά τη σταδιακή αύξηση των κρατών που την έχουν κυρώσει, με τον αριθμό σήμερα να έχει φτάσει τα 24, η σύμβαση δεν έχει ακόμη τεθεί σε εφαρμογή. Για την έναρξη ισχύος της απαιτείται κύρωση από 35 χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ

Τίτλος πράξης	Περιεχόμενο
ΕΘΝΙΚΗ	
N. 3876/2010 (ΦΕΚ 159 Α' /20.9.2010)	Κύρωση της Σύμβασης για το δίκαιο των χρήσεων των διεθνών υδατορευμάτων πλην εκείνων που αφορούν τη ναυσιπλοΐα.
ΚΥΑ 51354/2641/Ε103 (ΦΕΚ 1909 Β' / 08.12.2010)	Καθορισμός Προτύπων Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για τις συγκεντρώσεις ορισμένων ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2008/105/ΕΚ
ΚΥΑ 106253 (ΦΕΚ 1943 Β' / 24.11.2010)	Συμπλήρωση της οικ. 19652/1906/1999 κοινής υπουργικής απόφασης με θέμα "Προσδιορισμός των νερών που υφίστανται νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης – Κατάλογος ευπρόσβλητων ζωνών
ΚΥΑ Η.Π. 31822/1542/Ε103 (ΦΕΚ 1108 Β' / 21.07.2010)	Αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2007/60/ΕΚ
Εγκύκλιος Δ5/ΗΛ/Β/Φ.1.11/οικ. 14718	Ανάγκη πιθανών διακοπών λειτουργίας των αρδευτικών συστημάτων κατά τις ώρες 11.00-15.00 της περιόδου από την 20η Ιουλίου έως και την 20η Αυγούστου 2010
ΣΕ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ-ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ	
Ορισμός εθνικού δικτύου παρακολούθησης επιφανειακών και υπογείων υδάτων (κ.υ.α. σε εκκρεμότητα υπογραφής)	
Διαδικασία αδειοδότησης των υφιστάμενων χρήσεων νερού (κ.υ.α. σε εκκρεμότητα υπογραφής)	

7. Απόβλητα

7.1 Στερεά απόβλητα

α) Χώροι ταφής: Οι σημαντικές νομοθετικές εξελίξεις της δημοσίευσης σε ΦΕΚ του νόμου «Τροποποίηση της νομοθεσίας για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων και τον Εθνικό Οργανισμό Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ) και άλλες διατάξεις»²⁹ και της ενσωμάτωσης στο εθνικό δίκαιο των οδηγιών 2006/66/ΕΚ και 2008/103/ΕΚ, επισκιάστηκαν από τις συγκρουσιακές αντιδράσεις κατοίκων και φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης στην κατασκευή συγκεκριμένων χώρων υγειονομικής ταφής.

Ειδικότερα στις περιπτώσεις της εκκίνησης των έργων κατασκευής του εγκεκριμένου χώρου υγειονομικής ταφής στην Κερατέα Αττικής και της διαδικασίας έγκρισης νέου χώρου υγειονομικής ταφής στη Ζάκυνθο, οι έντονες αντιδράσεις κατοίκων και φορέων ανέδειξαν τα σοβαρά προβλήματα που προκύπτουν από την έλλειψη κεντρικού και συνεκτικού χωροταξικού σχεδιασμού, τη διάσπαρτη δόμηση που εύλογα δυσχεραίνει τη χωροθέτηση απαραίτητων υποδομών περιβαλλοντικής διαχείρισης και βέβαια την επί δεκαετίες καθυστερημένη αντιμετώπιση του κρίσιμου ζητήματος της περιβαλλοντικά ασφαλούς διαχείρισης των στερεών αποβλήτων. Την ίδια στιγμή, η συνεχιζόμενη λειτουργία των ούτως ή άλλως παράνομων χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), δηλαδή των χωματερών, που αποτελούν διάσπαρτες ανοιχτές κοινωνικές και περιβαλλοντικές πληγές, έχει δικαίως κινητοποιήσει εδώ και αρκετά χρόνια τα αρμόδια όργανα της ΕΕ. Υπενθυμίζεται ότι με την εκπνοή του 2008, η χώρα μας θα έπρεπε να έχει κλείσει και αποκαταστήσει όλους τους ΧΑΔΑ (απόφαση ΔΕΚ της 6.10.2005, υπόθεση C-502/03). Η λειτουργία τους είναι παράνομη βάσει της κοινοτικής οδηγίας 75/442/ΕΟΚ³⁰ και έπρεπε να έχει παύσει από το 1999, βάσει της οδηγίας 1999/31/ΕΚ³¹. Όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση του ΥΠΕΚΑ³², στο διάστημα από τον Νοέμβριο

²⁹ Ν. 3854/2010 (ΦΕΚ 94 Α' / 23.06.2010)

³⁰ Οδηγία 75/442/ΕΟΚ περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ L194/39 της 25.7.1975).

³¹ Οδηγία 1999/31/ΕΟΚ περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων (ΕΕ L182/1 της 16.7.1999).

του 2010 μέχρι τον Απρίλιο του 2011, έκλεισαν 141 από τους 249 ΧΑΔΑ που παρέμεναν σε λειτουργία (σε αρχικό σύνολο 3.036), για τους οποίους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε εκκινήσει εκ νέου προδικαστική διαδικασία κατά της Ελλάδας για μη συμμόρφωση με προγενέστερη καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας³³. Αξιοσημείωτη εξέλιξη ήταν πως ο Ευρωπαίος Επίτροπος για το Περιβάλλον δήλωσε ικανοποιημένος από την πρόοδο στη διαδικασία απενεργοποίησης και αποκατάστασης των χωματερών και επισήμανε πως «εφόσον συνεχίζονται τέτοιοι ρυθμοί υλοποίησης, τα πρόστιμα για τους ΧΑΔΑ δεν θα επιβληθούν»³⁴.

Βέβαια, τα χρονικά περιθώρια για την παύση λειτουργίας των ΧΑΔΑ έχουν ήδη προ πολλού εκπνεύσει και η υπόθεση βρίσκεται πλέον στην παράταση. Η πλήρης παύση λειτουργίας και η αποκατάσταση όλων ανεξαιρέτως των ΧΑΔΑ προϋποθέτει τη δημιουργία των κατάλληλων υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων. Η καθυστέρηση εκκίνησης αυτών των έργων όμως εγείρει σοβαρές αμφισβητήσεις για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας 99/31/ΕΚ «για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων» σε σχέση με την εκτροπή του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των απορριμμάτων από την ταφή και την αποφυγή του ούτως ή άλλως υπέρογκου χρηματικού προστίμου από την ΕΕ, λόγω της συνεχιζόμενης λειτουργίας τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επανειλημμένως προειδοποιήσει την Ελληνική Κυβέρνηση για μη συμμόρφωση με την προαναφερόμενη απόφαση του ΔΕΕ (πρώην ΔΕΚ) και έχει καταστήσει σαφή την πρόθεσή της για πλήρη εφαρμογή της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Μάρτιος 2011) προκύπτει ότι επί του συνόλου των ΧΑΔΑ (3.036), το 96,4% (2.927 ΧΑΔΑ) έχει καταστεί ανενεργό, το 77,7% (2.358 ΧΑΔΑ) έχει αποκατασταθεί, ενώ σε λειτουργία παραμένει το 3,6% (109 ΧΑΔΑ). Η Ελληνική Κυβέρνηση έχει δεσμευτεί απέναντι της ΕΕ για την παύση λειτουργίας όλων των ΧΑΔΑ έως 30 Ιουνίου 2011 και την αποκατάσταση τους έως 30 Ιουνίου 2012.

Άλλη σημαντική εξέλιξη ήταν η τοποθέτηση σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση σχεδίου νόμου – πλαισίου για τα απόβλητα³⁵, μέσω του οποίου θα επιτευχθεί η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2008/98/ΕΚ «για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών» (L 312/3 της 22.11.2008).

Επίσης πολύ σημαντική ήταν η δημοσίευση σε ΦΕΚ της κ.υ.α. 36259/1757/Ε103/2010 για τη διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ). Μέχρι και σήμερα, η ανεξέλεγκτη απόρριψη των περίπου 6,5 εκατ. τόνων μάζων που παράγονται ετησίως οπουδήποτε στον φυσικό χώρο, αποτελεί τον κύριο τρόπο «διάθεσης» των ΑΕΚΚ με προφανείς και συχνά κρίσιμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Με την κ.υ.α., καθορίζονται εθνικοί στόχοι για την ανακύκλωση των ΑΕΚΚ, οι οποίοι φθάνουν το 70% μέχρι το 2020. Ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της απόφασης ορίζεται ο Εθνικός Οργανισμός Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ).

Τέλος, με τον ν. 3854/2010 (ΦΕΚ Α' 94 / 23.06.2010), ενεργοποιείται ο Εθνικός Οργανισμός Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ), βελτιώνονται διάφορες ρυθμίσεις του ν. 2939/2001³⁶ για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων και εισάγεται η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» στη διαχείριση των αστικών απορριμμάτων. Ορίζεται επίσης ότι τα τέλη διάθεσης, που πληρώνουν οι ΟΤΑ για τη χρήση των υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων (Σταθμοί Μεταφόρτωσης, Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας, Χώροι Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων/

---

³² [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snif\[524\]=938&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snif[524]=938&language=el-GR) (τελευταία πρόσβαση: 28 Μαΐου 2011).

³³ Υπόθεση C-502/03: Λειτουργία 1125 (1102) παράνομων και μη ελεγχόμενων χώρων ταφής αποβλήτων – οδηγία 75/442/ΕΟΚ (όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 91/156/ΕΟΚ) – Άρθρα 4, 8 και 9.

³⁴ [http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snif\[524\]=938&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snif[524]=938&language=el-GR) (τελευταία πρόσβαση: 28 Μαΐου 2011). Επίσης, «Ο Γιάννης Ποτότσνικ προειδοποιεί: Έρχονται πρόστιμα – φωτιά αν δεν κλείσετε άμεσα τις χωματερές». Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ της Κυριακής, 5 Ιουνίου 2011, σελ. 45.

³⁵ Δημόσια Διαβούλευση για το Σχέδιο Νόμου-Πλαίσιο «για τα Απόβλητα». <http://www.opengov.gr/minenv/?p=1710> (τελευταία πρόσβαση: 28 Μαΐου 2011).

³⁶ Ν. 2939/2001 (ΦΕΚ 179 Α' / 06.08.2001) «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων – Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.)»

Υπολειμμάτων κ.λπ.) συνδέονται με τις απορριπτόμενες ποσότητες, ώστε να υπάρξουν και ουσιαστικά οικονομικά κίνητρα στους ΟΤΑ για μείωση του όγκου και ανακύκλωση των απορριμμάτων.

7.2 Αστικά λύματα

Με δεδομένη την καταδικαστική για την Ελλάδα απόφαση του Οκτωβρίου 2007, με την οποία το ΔΕΚ (πλέον ΔΕΕ) είχε αποφανθεί ότι η Ελλάδα παραβίασε την οδηγία 91/271/ΕΟΚ, διότι 23 οικισμοί σε ολόκληρη τη χώρα δεν διέθεταν τα αναγκαία δίκτυα αποχέτευσης και επεξεργασίας, κινήθηκε νέα διαδικασία παράβασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ενόψει της συνεχιζόμενης παράβασης, η Επιτροπή απέστειλε τον Μάρτιο 2011 στην Ελλάδα νέα προειδοποιητική επιστολή. Η μη συμμόρφωση με την απόφαση αυτή εξακολουθεί, καθώς πέντε από τους εν λόγω οικισμούς εξακολουθούν να μη συμμορφώνονται με την οδηγία. Σε 2 οικισμούς (Λιτόχωρο Πιερίας και Λευκίμμη Κερκύρας), τα έργα κατασκευής έχουν ολοκληρωθεί. Σε πέντε όμως οικισμούς της Ανατολικής Αττικής (Μαρκόπουλο, Αρτέμιδα, Ραφήνα, Κορωπί και Νέα Μάκρη) τα έργα κατασκευής, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από τον κοινοτικό προϋπολογισμό, δεν αναμένεται να ολοκληρωθούν πριν από το 2013.

Σημαντικό έλλειμμα εφαρμογής της οδηγίας 91/271/ΕΟΚ είναι και η καθυστέρηση της δημιουργίας συστήματος συλλογής και κατάλληλης επεξεργασίας των αστικών λυμάτων στην περιοχή του Θριάσιου. Η ΕΕ απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα τον Απρίλιο 2006 και αιτιολογημένη γνώμη τον Ιανουάριο του 2009 βάσει του άρθρου 228 της Συνθήκης ΕΚ, για μη συμμόρφωση με την απόφαση του ΔΕΚ (υπόθεση C-119/02). Η εγκατάσταση επεξεργασίας αστικών λυμάτων έχει αρχίσει να λειτουργεί από τις αρχές του 2011 και είναι πιθανό η υπόθεση αυτή να κλείσει σύντομα. Θετική εξέλιξη είναι επίσης η θέσπιση μέτρων για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων, με στόχο την αξιοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων και την εξοικονόμηση υδάτινων πόρων.³⁷

Αξιοσημείωτη εξέλιξη ήταν και η παραπομπή της Ελλάδας στο ΔΕΕ για την παράλειψή της να προστατεύσει τη Λίμνη Κορώνεια. Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «*Η λίμνη Κορώνειας αποτελεί μέρος του δικτύου Natura 2000, ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων περιοχών φυσικού κάλλους. Εν προκειμένω η Ελλάδα παρέλειψε να εκπληρώσει υποχρεώσεις της όσον αφορά τη λίμνη, οι οποίες απορρέουν από διάφορες βασικές οδηγίες – τις οδηγίες για τα – ενδιαιτήματα και τα πτηνά, τη οδηγία για την, επεξεργασία αστικών λυμάτων, και τις απορρίψεις επικίνδυνων ουσιών στο νερό.*»³⁸ Η υπόθεση της Κορώνειας αφορά παραβάσεις πολλών οδηγιών, καθώς παρά τη μακρόχρονη και συνεχιζόμενη μείωση των υδατικών αποθεμάτων της λίμνης, δεν λήφθηκαν εγκαίρως τα απαραίτητα μέτρα για την αποτροπή της περιβαλλοντικής της υποβάθμισης, ενώ η όποια πρόοδος κρίνεται ως απαράδεκτα αργή (περισσότερα στο κεφ. 8.1 της έκθεσης).

7.3 Τοξικά και επικίνδυνα απόβλητα

Η τελική συμμόρφωση της Ελλάδας με την καταδικαστική απόφαση του ΔΕΕ για παραβίαση βασικών απαιτήσεων της κοινοτικής νομοθεσίας για τα απόβλητα³⁹ (υπόθεση C-286/08, 30.6.2008) ακόμα εκκρεμεί. Σύμφωνα με την προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα, «*μη έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας και μη έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, καθώς και μη έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5^{ης}*

³⁷ ΚΥΑ 145116 (ΦΕΚ 354 Β' / 08.03.2011) «Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις».

³⁸ Περιβάλλον: η Επιτροπή οδηγεί την Ελλάδα στο Δικαστήριο για παράλειψη προστασίας της λίμνης Κορώνειας», IP/11/89, Βρυξέλλες, 27 Ιανουαρίου 2011. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/89&format=PDF&aged=1&language=EL&guiLanguage=en> (τελευταία πρόσβαση: 21.05.2011).

³⁹ Οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18^{ης} Μαρτίου 1991 για την τροποποίηση της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ L78/32 της 26.03.1991)

Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων, καθώς και των άρθρων 3, §1, §6 έως §9, §13 και §14 της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26^{ης} Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, §2, και §6 της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, §1 και §2, καθώς και 7, §1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, §2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, §1, §6 έως §9, §13 και §14 της οδηγίας 1999/31». Στην προσφυγή της η Επιτροπή χαρακτηριστικά σημειώνει ότι η Ελλάδα «δεν έχει καταρτίσει και εγκρίνει κατάλληλο σχέδιο για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων και ανέχεται την ανεξέλεγκτη διάθεση των περισσότερων από τα παραγόμενα απόβλητα παραβιάζοντας βασικές απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής οδηγίας».

Στο επίκεντρο της παράβασης της σχετικής με τα επικίνδυνα απόβλητα κοινοτικής νομοθεσίας βρίσκεται η κατάχρηση από τις ελληνικές βιομηχανίες της πρόβλεψης της οδηγίας για προσωρινή αποθήκευση. Σύμφωνα με τον «Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων»⁴⁰, οι παραγόμενες ποσότητες επικίνδυνων αποβλήτων στην Ελλάδα υπολογίζονται στους 330.000 τόνους ετησίως (σύμφωνα πάντα με όσα δηλώνουν στο υπουργείο οι βιομηχανίες). Πρόκειται κυρίως για έλαια και υγρά καύσιμα, παράγωγα της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα, μπαταρίες, συσσωρευτές και χημικά, ενώ ένα μεγάλο ποσοστό αποτελούν τα νοσοκομειακά απόβλητα. Μόνο 127.000 τόνοι, δηλαδή το 38%, υπόκεινται σε επεξεργασία ή αξιοποίηση, ενώ 1.550 τόνοι αποστέλλονται στο εξωτερικό για επεξεργασία (περίπου το 0,5%). Οι υπόλοιπες ποσότητες υποβάλλονται σε εργασίες διάθεσης, το οποίο μάλλον σημαίνει ότι αποθηκεύονται «προσωρινά», συχνά για δεκαετίες, ενώ μεγάλες ποσότητες θάβονται σε κοινούς ΧΥΤΑ. Σύμφωνα με τη «Λίστα λειτουργούντων χώρων υγειονομικής ταφής επικίνδυνων αποβλήτων (ΧΥΤΕΑ) που δημοσιοποίησε το ΥΠΕΚΑ⁴¹, το 2009 λειτουργούσαν μόνο δυο τέτοιοι χώροι: ο ΧΥΤΕΑ της ΔΕΗ στην Καρδιά και ο ΧΥΤΕΑ της «Αλουμίνιον της Ελλάδος» στον Άγιο Νικόλαο Βοιωτίας.

Η προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελλάδας στο ΔΕΕ για μη ενσωμάτωση οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ⁴² «σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένου πυρηνικού καυσίμου» έκλεισε με τη δημοσίευση του σχετικού π.δ. 83/10 (ΦΕΚ 147 Α'/03.09.2010). Υπενθυμίζεται πως επισπεύδων φορέας για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων είναι το Υπουργείο Παιδείας, στο οποίο υπάγεται η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Τίτλος πράξης

Περιεχόμενο

ΕΘΝΙΚΗ

Ν. 3854 / 2010 (ΦΕΚ Α' 94 / 23.06.2010)

Τροποποίηση της νομοθεσίας για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων και τον Εθνικό Οργανισμό Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.) και άλλες διατάξεις.

ΠΔ 83/10 (ΦΕΚ 147 Α' / 03.09.2010)

Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2006 σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένου πυρηνικού καυσίμου.

ΚΥΑ 41624/2057/Ε103 (ΦΕΚ Β' 1625 / 11.10.2010)

Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικών σιγλών και συσσωρευτών σε συμμόρφωση με τις διατάξεις των οδηγιών 2006/66/ΕΚ και 2008/103/ΕΚ

ΚΥΑ 36259/1757/Ε103 (ΦΕΚ Β' 1312 /24.08.2010)

Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ)

ΚΥΑ 145116 (ΦΕΚ Β' 354 / 08.03.2011)

Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις.

⁴⁰ Κ.Υ.Α. 8668/2007 (ΦΕΚ 287 Β' / 02.03.2007) – Έγκριση του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Ε.Α.)

⁴¹ <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=9f1CaGV3u91%3d&tabid=439> (τελευταία πρόσβαση: 28 Μαΐου 2011)

⁴² ΕΕ L337/21 της 5.12.2006.

ΣΕ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

«Σχέδιο Νόμου-Πλαισίου για τα Απόβλητα»

«Καθορισμός Μέτρων Ειδικής Προστασίας, Διατήρησης και Αποκατάστασης των Ειδών και των Ενδιαιτημάτων/ Οικοτόπων της Άγριας Ορνιθοπανίδας στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (κ.υ.α. σε τελικό στάδιο υπογραφών)

8. Φύση και βιοποικιλότητα

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας βρέθηκε στο επίκεντρο του πολιτικού ενδιαφέροντος τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η ψήφιση του νόμου «για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ν. 3937/2011)⁴³ τον Μάρτιο 2011 και η θεσμική θωράκιση του φυσικού θησαυροφυλακίου της χώρας αποτέλεσε το πλέον αισιόδοξο περιβαλλοντικό βήμα των προηγούμενων μηνών. Με τον νόμο εκσυγχρονίζεται το εθνικό νομικό πλαίσιο που αφορά στη βιοποικιλότητα, ώστε να ανταποκρίνεται στις δεσμεύσεις της χώρας σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Συγκεκριμένα, ο νόμος καλύπτει εκκρεμότητες του παρελθόντος, εισάγει θέματα που η χώρα μέχρι σήμερα είχε αγνοήσει και ενισχύει θεσμούς και μηχανισμούς για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Προωθεί παρεμβάσεις που θα εξασφαλίσουν την ολοκληρωμένη προστασία της ελληνικής φύσης, όχι μόνο εντός των προστατευόμενων περιοχών της χώρας, αλλά συνολικά στον φυσικό χώρο.

Πιο αναλυτικά, ο νόμος:

- οργανώνει το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών, παρέχοντας θεσμική κατοχύρωση στις περιοχές του ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Natura 2000 και ενσωματώνοντας περιοχές που προστατεύονταν από άλλες διατάξεις (π.χ. τη δασική νομοθεσία) σε ένα συνεκτικό πλαίσιο,
- προωθεί οριζόντιες ρυθμίσεις για την προστασία και τη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 και καθορίζει τη διαδικασία ορισμού των στόχων διατήρησης ανά Ειδική Ζώνη Διατήρησης, που αποτελεί υποχρέωση της χώρας βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ)⁴⁴ και πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι το 2012,
- περιλαμβάνει συγκεκριμένες ρυθμίσεις για τη διατήρηση των σημαντικών ειδικών της χλωρίδας και της πανίδας, σημαντικότερη από τις οποίες κρίνεται η κατοχύρωση των πρόσφατων (2010) Κόκκινων Βιβλίων Απειλούμενων Ζώων και Φυτών ως εθνικών καταλόγων απειλούμενων ειδών,
- εισάγει ειδικές ρυθμίσεις για την προστασία της ενδημικής βιοποικιλότητας και υιοθετεί μέτρα για την αντιμετώπιση απειλών, όπως είναι τα εισβάλλοντα ξενικά είδη που μέχρι πρότινος δεν είχαν τύχει της προσοχής που απαιτείται,
- προωθεί τη διατήρηση φυσικών οικοσυστημάτων, όπως είναι οι μικροί παράκτιοι υγρότοποι και η κρίσιμη παράκτια ζώνη,
- περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τη βιοασφάλεια,
- θεσμοθετεί την ευθύνη για την προστασία της βιοποικιλότητας,
- κατοχυρώνει τους βιολογικούς πόρους ως εθνικό κεφάλαιο,
- ενισχύει τη συστηματική έρευνα και την διάχυση των αποτελεσμάτων της, ορίζοντας ένα δίκαιο αδειοδοτικό πλαίσιο, καθώς και την εκπαίδευση, την ενημέρωση και τη συμμετοχή της κοινωνίας, και
- επιτρέπει τη λήψη έκτακτων μέτρων σε περιπτώσεις υποβάθμισης.

⁴³ ΦΕΚ 60 Α'/31.03.2011

⁴⁴ Οδηγία 1992/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206/7 της 22.7.1992).

Ο νόμος για τη βιοποικιλότητα, 16 χρόνια μετά την υιοθέτηση του πρωτοποριακού για την εποχή του νόμου 1650/1986, ψηφίστηκε σε μια δύσκολη χρονική συγκυρία για τη χώρα. Εάν ωστόσο η πρόβλεψη για ενσωμάτωση των αναγκών διατήρησης της βιοποικιλότητας υλοποιηθεί, θα μπορέσει να συντελέσει στην αποτελεσματική διατήρηση του φυσικού και βιολογικού κεφαλαίου της χώρας και να ενισχύσει την προσπάθεια για τη διαμόρφωση μιας αειφόρου οικονομίας.

Σημείο των καιρών αποτελεί το γεγονός ότι παρά τον εκσυγχρονιστικό τόνο του νομοθετήματος, η συζήτηση στη Βουλή των Ελλήνων όσο και στα περισσότερα μέσα μαζικής ενημέρωσης κατά τη διαδικασία ψήφισής του επικεντρώθηκε σε μία συγκεκριμένη παράγραφο του νόμου, που αφορούσε την αύξηση της αρτιότητας γηπέδων σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000. Πράγματι η ρύθμιση αυτή δεν ήταν η βέλτιστη δυνατή, όχι επειδή τροποποίησε τα δικαιώματα δόμησης, αλλά επειδή τελικά διατηρούσε το αναχρονιστικό σύστημα της εκτός σχεδίου δόμησης, που οδηγώντας στον κατακερματισμό των οικοσυστημάτων αποτελεί τη βασικότερη απειλή για την ελληνική βιοποικιλότητα. Χωρίς κεντρικό χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό και χωρίς εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον μιας δραστηριότητας διάσπαρτης σε όλη την ύπαιθρο, η εκτός σχεδίου δόμηση στις περιοχές Natura είναι έτσι κι αλλιώς αμφισβητήσιμης νομιμότητας. Η συμβιβαστική λύση που διατυπώνεται στο τελικό κείμενο του νόμου δεν εξυπηρετεί πλήρως την προστασία της βιοποικιλότητας, ωστόσο αποτέλεσε τη σανίδα σωτηρίας για ένα νομοσχέδιο που επιχειρεί πολύ πιο καίριες παρεμβάσεις και διατάξεις.

Οι εξελίξεις ωστόσο ήταν ιδιαίτερα σημαντικές και σε διεθνές επίπεδο. Με το κλείσιμο του Διεθνούς Έτους για τη Βιοποικιλότητα 2010, η παγκόσμια κοινότητα δεσμεύτηκε να εντείνει τις προσπάθειες της για την προστασία του παγκόσμιου φυσικού πλούτου. Αναγνωρίζοντας την αποτυχία επίτευξης του στόχου του 2010 για τη βιοποικιλότητα, κατά τη 10^η Συνδιάσκεψη της Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα, που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας, συμφωνήθηκε ένα Στρατηγικό Σχέδιο για τη δεκαετία 2011-2020, με τίτλο «Ζώντας σε αρμονία με τη φύση» (Living in harmony with nature). Το σχέδιο περιλαμβάνει 20 συγκεκριμένους στόχους, οι οποίοι κατηγοριοποιούνται γύρω από 5 στρατηγικές προσεγγίσεις:

- Αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της απώλειας της βιοποικιλότητας μέσα από την ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας.
- Περιορισμό των άμεσων πιέσεων στη βιοποικιλότητα και προώθηση της αειφόρου χρήσης της.
- Βελτίωση της κατάστασης της βιοποικιλότητας μέσα από τη διατήρηση των οικοσυστημάτων, των ειδών και της γενετικής ποικιλομορφίας.
- Ενίσχυση των ωφελειών από τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες.
- Ενίσχυση της εφαρμογής μέσω συμμετοχικού σχεδιασμού, διαχείρισης της γνώσης και την κατάρτιση.

Επίσης, στη συνδιάσκεψη υιοθετήθηκε το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια για την πρόσβαση και τη δίκαιη κατανομή των ωφελειών από τη χρήση των γενετικών πόρων (Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization), που αποτελούσε χρόνια εκκρεμότητα της Σύμβασης. Πολυετείς διαπραγματεύσεις οδήγησαν σε τελική συμφωνία για τον ορισμό των κανόνων χρήσης των γενετικών πόρων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η διαδικασία κύρωσης του Πρωτοκόλλου έχει ξεκινήσει και αναμένεται ότι μέσα στο 2012 θα συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός των 50 κρατών-μερών για την ενεργοποίηση του. Τέλος, στη Ναγκόγια, υιοθετήθηκε η στρατηγική της Σύμβασης για την κινητοποίηση πόρων που θα αποτελέσει βασικό μοχλό για την υλοποίηση των παραπάνω δεσμεύσεων. Οι στόχοι της ωστόσο θα συμφωνηθούν στην επόμενη Συνδιάσκεψη (2012).

Με δεδομένες τις διεθνείς εξελίξεις και σε συνέχεια της υιοθέτησης του ευρωπαϊκού μακροπρόθεσμου οράματος και του πρωταρχικού στόχου για τη βιοποικιλότητα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁴⁵ τον Μάρτιο 2010, τον Μάιο του 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε τη νέα Στρατηγική της ΕΕ για τη

---

⁴⁵ Συμπεράσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 25-26^{ης} Μαρτίου 2010. EUCO7/10. Βρυξέλλες, 26.3.2010.

Βιοποικιλότητα⁴⁶. Με την ανακοίνωση έξι ειδικών στόχων, η Επιτροπή φανέρωσε τις προθέσεις της για την υλοποίηση των προσφάτων δεσμεύσεων των ηγετών της ΕΕ περί εκπλήρωσης των στόχων για τη βιοποικιλότητα για το 2020. Αναμένεται ότι το Συμβούλιο του Ιουνίου 2011 θα υιοθετήσει με τη σειρά του τη Στρατηγική.

Ωστόσο, είναι σαφές ότι η υλοποίηση των προθέσεων αυτών μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν συνοδευτεί από ένα εξειδικευμένο σχέδιο δράσης και κυρίως από την ενσωμάτωση των στόχων της Στρατηγικής από άλλες πολιτικές της που αυτή την περίοδο βρίσκονται υπό αναθεώρηση, όπως είναι η Πολιτική Συνοχής, η Κοινή Αγροτική Πολιτική και η Κοινή Αλιευτική Πολιτική.

Ο νόμος για τη βιοποικιλότητα προβλέπει την υιοθέτηση με πράξη του υπουργικού συμβουλίου της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα, η οποία αποτελεί δέσμευση της χώρας στο πλαίσιο της εφαρμογής της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα, την οποία η Ελλάδα κύρωσε το 1994. Μάλιστα η Ελλάδα είναι μία από τις είκοσι χώρες που δεν έχουν ολοκληρώσει τη Στρατηγική, σε μια περίοδο κατά την οποία κάποια κράτη-μέλη έχουν ήδη προβεί σε αναθεώρηση των στρατηγικών τους.⁴⁷ Η εκπόνηση της Στρατηγικής όπως και του πρώτου πενταετούς σχεδίου δράσης αποτέλεσε αντικείμενο ομάδας εργασίας συναποτελούμενης από στελέχη του ΥΠΕΚΑ και εκπροσώπους μη-κυβερνητικών οργανώσεων. Σήμερα βρίσκεται πλέον σε τελικό στάδιο επεξεργασίας από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ και αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα. Η Στρατηγική αναμένεται να θέσει και να εξειδικεύσει στόχους, ώστε η Ελλάδα να συνδράμει στην επίτευξη τόσο των ευρωπαϊκών και διεθνών στόχων για τη βιοποικιλότητα και να ιεραρχήσει τα βήματα για την εφαρμογή του ν. 3937/2011.

8.1 Προστασία ενδιαιτημάτων και ειδών

α) Εφαρμογή οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ: Η Ελλάδα έχει καταδικαστεί για τρεις διαφορετικές υποθέσεις από το ΔΕΕ αναφορικά με παραλείψεις ή παραβάσεις της οδηγίας για τα άγρια πτηνά⁴⁸. Συγκεκριμένα, οι καταδίκες αφορούν:

α) ελλιπή και μη ορθή ενσωμάτωση των άρθρων 3(1)&(2), 4(1), 5 και 8(1) της οδηγίας για τα άγρια πτηνά (υπόθεση C-259/08)⁴⁹

β) παράβαση των άρθρων 4 (1,2) και 4(4) της οδηγίας για τα άγρια πουλιά (C-293/07) και

γ) ελλιπή καθορισμό Ζωνών Ειδικής Προστασίας, δυνάμει του άρθρου 4 της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ (C-334/04).

Σε συμμόρφωση με τις υποθέσεις αυτές, το ΥΠΕΚΑ εξέδωσε τον Σεπτέμβριο 2010 κ.υ.α. συμπληρωματικής ενσωμάτωσης της οδηγίας για τα άγρια πτηνά.⁵⁰ Η εκκρεμής υπόθεση δεν έχει ακόμη κλείσει. Το καλοκαίρι του 2010, το ΥΠΕΚΑ δημοσιοποίησε και έθεσε σε διαβούλευση σχέδιο κ.υ.α. για τον καθορισμό οριζόντιων μέτρων προστασίας για τις ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ), ωστόσο δημοσιοποίηση της ακόμη εκκρεμεί, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει λάβει ήδη από τον Μάρτιο 2010 προειδοποιητική επιστολή που αναφέρει τις πιθανές επιπτώσεις, μεταξύ των οποίων και η επιβολή χρηματικού προστίμου.

---

⁴⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών "Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020" COM(2011) 244 τελικό. Βρυξέλλες, 3.5.2011.

⁴⁷ Status of development of national biodiversity strategies and action plans or equivalent instruments (nbsaps) at 16 may 2011. <http://www.cbd.int/doc/nbsap/nbsap-status.doc>.

⁴⁸ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L20/7 της 26.1.2010).

⁴⁹ Μετά τη νέα κωδικοποίηση της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, η οδηγία θα πρέπει να αναφέρεται ως οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L20/7 της 26.1.2010). Ωστόσο, καθώς οι καταδικαστικές αποφάσεις και οι ανοιχτές υποθέσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφορούν άρθρα και προβλέψεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ και προς αποφυγή σύγχυσης εξακολουθεί και στην παρούσα έκθεση, η αναφορά στην προηγούμενη κωδικοποίηση της οδηγίας.

⁵⁰ ΚΥΑ 37338/1807/Ε.103 (ΦΕΚ 1495 Β' /06.09.2010) Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατήρησης των αγρίων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ.

Τέλος, παρόλο που η Ελλάδα συμπλήρωσε τον κατάλογο των ΖΕΠ ήδη από τον Μάρτιο 2010, η υπόθεση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει ακόμη κλείσει, καθώς παραμένουν ακόμη εκκρεμότητες για να θεωρηθεί ο κατάλογος πλήρης. Συγκεκριμένα, παραλείψεις εντοπίζονται τόσο όσο αφορά τον ορισμό ΖΕΠ στο θαλάσσιο χώρο, όσο και στην μερική κάλυψη κάποιων Σημαντικών για τα Πουλιά Περιοχών (ΣΠΠ) από τις νέες ΖΕΠ.

β) Θεσμική κατοχύρωση προστατευόμενων περιοχών: Στο επίπεδο της νομικής κατοχύρωσης των προστατευόμενων περιοχών της χώρας, προχώρησε σε κ.υ.α. προδιασφάλισης της περιοχής του όρους Πάρνωννα – υγροτόπου Μουστουί ισχύος δύο ετών, μέχρι να προετοιμαστεί το προεδρικό διάταγμα που απαιτείται για τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής.⁵¹

Την ίδια στιγμή, εξακολουθούν να υπάρχουν περιοχές με ανεπαρκή θεσμική κατοχύρωση, καθώς δεν έχει προχωρήσει η διαδικασία κατάρτισης των προβλεπόμενων προεδρικών διαταγμάτων για τις προστατευόμενες περιοχές εκείνες που έχουν θεσπιστεί με κοινές υπουργικές αποφάσεις (άρθρο 21 του ν. 1650/1986).

Στο αμέσως επόμενο διάστημα αναμένεται η υπογραφή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας του διατάγματος προστασίας του ορεινού όγκου Υμηττού. Στο μεταξύ αναμένεται και η απόφαση του ΣτΕ σχετικά με την αίτηση ακύρωσης της κ.υ.α. οριοθέτησης του Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που είχαν υποβάλει έξι περιβαλλοντικές μη κυβερνητικές οργανώσεις⁵².

Τέλος, με αργά βήματα προχώρησε η κύρωση της Συμφωνίας για την Προστασία και Αειφόρο Ανάπτυξη του Πάρκου Πρεσπών που υπεγράφη από τους υπουργούς περιβάλλοντος Ελλάδας, Αλβανίας, Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και τον Ευρωπαϊκό Επίτροπο Περιβάλλοντος στις 2 Φεβρουαρίου 2010, χωρίς ακόμη να έχει ολοκληρωθεί. Συγκεκριμένα, στις 10 Μαΐου η συμφωνία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και αναμένεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το Συμβούλιο στο αμέσως επόμενο διάστημα. Στη συνέχεια, η συμφωνία πρέπει να επικυρωθεί από τα κοινοβούλια της Ελλάδας και της πΓΔΜ ενώ η Αλβανία δεσμεύεται πλήρως μόνο με την υπογραφή του Υπουργού της και δεν προβλέπει διαδικασία επικύρωσης.

γ) Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών: Παρόλο που την προηγούμενη χρονιά ανανεώθηκαν οι θητείες όλων των διοικητικών συμβουλίων των 28 φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών της χώρας, τα προβλήματα στη λειτουργία τους είναι σημαντικά, με πιο σοβαρά αυτά που αφορούν στην χρηματοδότηση τους. Επιπλέον, σε συνέχεια των περιφερειακών εκλογών, τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων έπρεπε να ανανεωθούν. Καθώς αυτή η διαδικασία δεν ολοκληρώθηκε έγκαιρα τα διοικητικά συμβούλια δεν μπορούν να συνεδριάσουν από τις 31 Μαρτίου 2011. Παρόλο που κάποιοι φορείς καταφέρνουν να λειτουργήσουν, σε αρκετές περιοχές η πολύμηνη απουσία διοικητικού συμβουλίου εντείνει τα προβλήματα.

Στο μεταξύ η Επιτροπή Φύση έχει προχωρήσει σε μια αξιολόγηση του έργου των φορέων διαχείρισης, τα τελικά αποτελέσματα της οποίας δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί. Το σίγουρο είναι πάντως πως οι 28 φορείς διαχείρισης αντίστοιχων προστατευόμενων περιοχών είτε δεν λειτουργούν καθόλου, είτε αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα που καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη την επίτευξη των στόχων διατήρησης των συγκεκριμένων περιοχών. Ταυτόχρονα, η έλλειψη διαχείρισης και η σχεδόν ανύπαρκτη φύλαξη στις προστατευόμενες περιοχές εκτός φορέων διαχείρισης παραμένει σημαντική εκκρεμότητα.

---

⁵¹ ΚΥΑ 33999 (ΦΕΚ 353 ΑΑΠ/06.09.2010) Αριθμός 33999: Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Απόλλωνος του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερονθρών του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωννα-υγροτόπου Μουστουί.

⁵² Οι έξι οργανώσεις: WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Καλλιστώ, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης και Δίκτυο Μεσόγειος S.O.S.

δ) Προστασία ευαίσθητων οικοσυστημάτων: Σημαντική εξέλιξη ήταν η ολοκλήρωση στο τέλος Μαΐου 2011 της δημόσιας διαβούλευσης για το σχέδιο π.δ. με τίτλο «Καταγραφή των μικρών νησιωτικών υγροτόπων της χώρας και καθορισμός μέτρων για την προστασία και διατήρησή τους» του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Με την υπογραφή του, το προεδρικό διάταγμα θα αποτελέσει την πρώτη πράξη εφαρμογής των διατάξεων του νόμου για τη βιοποικιλότητα που αφορούν στην προστασία του φυσικού χώρου και ειδικά των μικρών υγροτόπων (<80 στρεμμάτων).

Το σημαντικό αυτό σχέδιο π.δ. οριοθετεί και προτείνει διατάξεις προστασίας για 369 υγροτόπους, οι οποίοι αποτελούν εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα που μέχρι σήμερα στερούνται οποιουδήποτε καθεστώτος προστασίας.

Άλλες σημαντικές εξελίξεις αφορούν την έκδοση αποφάσεων αναστολής των διαδικασιών χορήγησης οικοδομικών αδειών για τις εξής περιοχές:

- υγρότοπος Βουρκάρι Δήμου Μεγαρέων Ν. Αττικής (ΦΕΚ 358 ΑΑΠ/6.9.2010), στο πλαίσιο της διαμόρφωσης π.δ. προστασίας, με εισήγηση του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Περιβάλλοντος Αθήνας,
- ορεινοί όγκοι Πάστρας, Πατέρα, Κιθαιρώνα και Γερανείων Δυτ. Αττικής (ΦΕΚ ΑΑΠ 222/9.6.2010), στο πλαίσιο της διαμόρφωσης π.δ. προστασίας, με εισήγηση του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Περιβάλλοντος Αθήνας,
- Παρνασσός (ΦΕΚ 24 ΑΑΠ/22.2.2011)
- όρος Μαίναλο Ν. Αρκαδίας (ΦΕΚ 21 ΑΑΠ/22.2.2011)
- εκτός σχεδίου περιοχές και περιοχές προστασίας της φύσης της νήσου Άνδρου Ν. Κυκλάδων (ΦΕΚ 294 ΑΑΠ/23.7.2010).

ΜΙΚΡΟΙ ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ

Στο πλαίσιο του προγράμματος του WWF Ελλάς «Προστασία των νησιωτικών υγροτόπων της Ελλάδας» έχουν καταγραφεί πάνω από 800 υγρότοποι στα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου πελάγους. Λόγω της μεγάλης διασποράς και της μικρής έκτασής τους, οι ελληνικοί νησιωτικοί υγρότοποι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι σε επεμβάσεις (επεκτάσεις καλλιεργειών, αποστραγγίσεις, εκχερσώσεις, μπαζώματα, ρύπανση, δόμηση, διανοίξεις δρόμων). Περισσότεροι από 30 υγρότοποι έχουν καταστραφεί τα τελευταία 30 χρόνια ενώ το 50% είναι κρίσιμα υποβαθμισμένοι. Μεγάλος αριθμός από τους υγροτόπους που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του WWF Ελλάς δεν είχε ποτέ στο παρελθόν καταγραφεί και αποτυπωθεί επιστημονικά.

ε) Περιπτώσεις υποβάθμισης προστατευόμενων περιοχών: Το έγκλημα που συντελείται στη λίμνη Κορώνεια εξακολουθεί. Ως εκ τούτου, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνέχεια της τελικής γραπτής προειδοποίησης που είχε αποστείλει στην Ελλάδα τον Μάιο 2010, παρέπεμψε τον Ιανουάριο 2011 τη χώρα στο ΔΕΕ για παράλειψη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων της. Παράλληλα, ανακοίνωσε την απόσυρση της συγχρηματοδότησης, μέσα από το Ταμείο Συνοχής, του σχεδίου δράσης για την αποκατάσταση του υγροτόπου λόγω των σημαντικών καθυστερήσεων στην υλοποίησή του.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κινήσει προδικαστική διαδικασία για τρεις ακόμη υποθέσεις που αφορούν α) στην κατασκευή του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας (Ε-65) και τις επιπτώσεις του στο δίκτυο Natura β) χωροθέτηση αιολικού πάρκου σε προστατευόμενες περιοχές (Λακωνία) και γ) παράνομη λειτουργία λατομείου σε περιοχή Natura στην Κάσο.

στ) Προστασία του τοπίου: Ένα χρόνο μετά την κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για το Τοπίο⁵³, στο τέλος Ιανουαρίου 2011 συστάθηκε στο ΥΠΕΚΑ η Επιτροπή Τοπίου, ως διαρκής επιστημονική και συμβουλευτική επιτροπή με αρμοδιότητα τον συντονισμό και την πρόταση μέτρων και ενεργειών για την ολοκληρωμένη εφαρμογή της Σύμβασης και τη σύνταξη Εθνικής Στρατηγικής για το Τοπίο. Επιπλέον, η Επιτροπή εισηγείται και προωθεί τα μέσα για την ανάπτυξη και εφαρμογή της εθνικής πολιτικής προστασίας του τοπίου.

⁵³ ΦΕΚ 30 Α' / 25.02.2010

8.2 Δάση

Αναμφισβήτητα σημαντικότερη εξέλιξη στον τομέα της δασικής νομοθεσίας ήταν η ψήφιση και έναρξη εφαρμογής του ν. 3889/2010 (ΦΕΚ 182 Α'/14.10.2010) που αφορά μεταξύ άλλων την επιτάχυνση της διαδικασίας κύρωσης των δασικών χαρτών και η ανάρτηση των πρώτων τριών δασικών χαρτών για τις περιοχές Πεντέλης, Νέας Πεντέλης και Μαραθώνα. Πρόκειται για ιστορικής σημασίας ενέργεια. Η αποτύπωση της ελληνικής δασικής γης σε δασικούς χάρτες και η σύνταξη Δασολογίου που συναποτελείται από τους δασικούς χάρτες όλης της χώρας εκκρεμεί από το 1979, καθώς θεσπίστηκε ως υποχρέωση του κράτους με το άρθρο 13 του ν. 998/1979⁵⁴. Όπως ήταν αναμενόμενο, η τελική κύρωση των εν λόγω δασικών χαρτών θα καθυστερήσει, λόγω ενστάσεων που υποβλήθηκαν από τους οικείους δήμους και ιδιώτες.

Σχετικά με τη θηρευτική δραστηριότητα, οι εξελίξεις είναι μάλλον απογοητευτικές, καθώς για άλλη μια χρονιά εκδόθηκε ετήσια ρυθμιστική απόφαση που δεν διαφέρει σε τίποτα από αυτές των προηγούμενων ετών και στις οποίες είχε βασιστεί η προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελλάδας στο ΔΕΕ⁵⁵. Κύριο πρόβλημα, το οποίο κατά την άποψη της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας και του WWF Ελλάς αποτελεί παραβίαση της οδηγίας 2009/147/ΕΕ «περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών»⁵⁶, είναι η μεγαλύτερη από την επιστημονικά αποδεκτή διάρκεια της ετήσιας θηρευτικής περιόδου.

Σημαντική εξέλιξη για την ενίσχυση των ήδη εξαιρετικά αποδυναμωμένων αποκεντρωμένων δασικών υπηρεσιών ήταν η απορρόφηση του δυναμικού της Αγροφυλακής από τις Διευθύνσεις Δασών.⁵⁷ Αξιοσημείωτη ήταν επίσης και η ίδρυση Δασαρχείου Υμηττού στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής⁵⁸, το οποίο αναμένεται πως θα αποφορτίσει κάπως το μεγαλύτερο δασαρχείο της χώρας, δηλαδή το Δασαρχείο Πεντέλης. Ταυτόχρονα όμως, με τη δημοσίευση των προεδρικών διαταγμάτων των νέων Αποκεντρωμένων Διοικήσεων κατά Καλλικράτη, προέκυψε σημαντική μείωση των προβλεπόμενων οργανικών θέσεων που σε κάποιες περιπτώσεις φθάνει ακόμα και το 70%. Η παραπάνω μείωση δυσχεραίνει σημαντικά το ήδη δύσκολο έργο των δασικών υπηρεσιών και ιδιαίτερα των κατά τόπους δασαρχείων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στο Δασαρχείο Βυτίνας, το οποίο είναι υπεύθυνο για την άσκηση διαχείρισης σε ένα από τα πιο παραγωγικά δάση της Πελοποννήσου, με έκταση που ξεπερνά τα 32.000 εκτάρια, υπήρχε την χρονιά που μας πέρασε, μόνο ένας δασολόγος. Επίσης, στα δασαρχεία της Αττικής προβλέπεται μια θέση δασολόγων και μια θέση δασοφυλάκων.

Αξιοσημείωτη εξέλιξη αποτελεί μια σειρά από εγκυκλίους ερμηνείας της δασικής νομοθεσίας, οι οποίες απευθύνονται από το ΥΠΕΚΑ προς τις δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Μια από τις σημαντικότερες αφορά την «Προστασία και Διαχείριση Κοινόχρηστων Χώρων Πρασίνου». Η εγκύκλιος αυτή συνοψίζει τις ρυθμίσεις και τη νομολογία για την προστασία των αστικών και περιαστικών χώρων πρασίνου και αναφέρει ότι: «...τα πάρκα και τα άλση που βρίσκονται σε κοινόχρηστο χώρο εντός ρυμοτομικού σχεδίου, εξομοιώνονται με τα δασικά οικοσυστήματα και υπάγονται στην ιδιαίτερη προστασία που θεσπίζεται για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις με το άρθρο 24 του Συντάγματος...».

---

⁵⁴ Ν. 998/1979 (ΦΕΚ 289 Α'/29.12.1979) «Περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας».

⁵⁵ Με διάταξη της 19ης Ιανουαρίου 2004, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάσισε τη διαγραφή από το μητρώο της υπόθεσης C-167/03 «Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ΟJ C 200 of 23.08.2003» και κατά συνέπεια διέγραψε την υπόθεση εναντίον της Ελλάδος ματαιώνοντας έτσι την εκδίκασή της, μετά από σχετικό αίτημα της Επιτροπής. Η Επιτροπή βασίστηκε στην την υπ' αριθμόν 111381/6268/18.12.2002 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας «Ρυθμίσεις θήρας για το κυνηγετικό έτος 2002/2003», με την οποία η Ελλάδα συμμορφωνόταν με τις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. Στη συνέχεια, εκδόθηκε σειρά νέων αποφάσεων των Υπουργών Γεωργίας και εν συνεχεία Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (μέχρι το 2009) και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (από το 2010) που αποτελούν απλή επανάληψη των ρυθμίσεων για τη θήρα, για τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε αρχικά προσφύγει στο Δικαστήριο κατά της Ελλάδας.

⁵⁶ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 30ης Νοεμβρίου 2009 «περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (κωδικοποιημένη έκδοση)» (ΕΕ L 20/7 της 26.1.2010).

⁵⁷ Ν. 3938/2011 (ΦΕΚ 61 Α'/31.03.2011) «Σύσταση Γραφείου Αντιμετώπισης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις.»

⁵⁸ Άρθ. 10, π.δ. 135/2010 (ΦΕΚ 228 Α'/27.12.2010) «Οργανισμός της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής».

Τέλος, σε εξέλιξη βρίσκεται διαδικασία αναθεώρησης του Δασικού Κώδικα. Με επιτροπή που έχει συσταθεί με την απόφαση 473/205310/4-11-2010 της Υπουργού ΠΕΚΑ επιχειρείται μια συνολική ανασκόπηση των προβλημάτων της δασικής νομοθεσίας και επικαιροποίησή της.

Μεγάλη όμως ανησυχία προκαλεί η συνεχιζόμενη ενδοκυβερνητική διένεξη που ξεκίνησε κατά τους πρώτους μήνες του 2011 από δηλώσεις του Υπουργού Οικονομικών, σχετικά με την «ανάγκη» ορισμού διαδικασίας νομιμοποίησης των αυθαιρέτων, με αποκλειστικό κίνητρο την είσπραξη εσόδων από τα αντίστοιχα τέλη και πρόστιμα. Σύμφωνα όμως με μια συνεπή και αυστηρή νομολογία του, το Συμβούλιο της Επικρατείας⁵⁹ έχει κρίνει πως οποιαδήποτε προσπάθεια νομιμοποίησης αυθαιρέτων κτισμάτων μετά τον ν. 1337/1983⁶⁰, είναι παράνομη και αντισυνταγματική. Επιπλέον, ενώ η τεράστια έκταση του φαινομένου της παράνομης δόμησης αποτελεί κοινή ομολογία, στην πραγματικότητα οι αποφάσεις κατεδάφισης που έχουν εκδοθεί από τις αρμόδιες δασικές ή πολεοδομικές υπηρεσίες είναι αναντίστοιχα λίγες. Ταυτόχρονα, δεν καταβάλλεται καμία προσπάθεια για βεβαίωση των προβλεπόμενων εκ του νόμου προστίμων διατήρησης αυθαιρέτου και η αυστηρή επιβολή και απαρέγκλιτη είσπραξή τους, χωρίς όμως να καθίσταται δυνατή καμία νομιμοποίηση, ένταξη σε σχέδιο ή εξαίρεση από την κατεδάφιση. Αξίζει στο σημείο αυτό να επισημανθεί πως οι πράξεις χαρακτηρισμού αυθαιρέτων και βεβαίωσης προστίμων αναρτώνται από τις αντίστοιχες υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων στη Δι@ύγεια.

8.3 Θάλασσες και ακτές

Σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς, ελάχιστα πράγματα έχουν αλλάξει στο πεδίο της πολιτικής για τη θάλασσα.

Δεδομένου ότι η νομοθεσία για την αλιεία πηγάει κατά μέγιστο βαθμό από το αντίστοιχο δίκαιο της ΕΕ, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται οι εξελίξεις που αφορούν την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) που βρίσκεται σε διαδικασία συνολικής αναθεώρησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η νέα ΚΑΛΠ θα αφορά στη δεκαετία 2012-2022. Η αναθεώρηση έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει κυρίως την πλεονάζουσα ικανότητα του ευρωπαϊκού στόλου που ευθύνεται για τη χαμηλή αποδοτικότητα του κλάδου και την υπεραλίευση και να επιτύχει μία βιώσιμη και αποτελεσματική αξιοποίηση των αλιευτικών αποθεμάτων. Άλλοι στόχοι περιλαμβάνουν τη μείωση των απορρίψεων και την απλοποίηση και αποκέντρωση των μηχανισμών λήψης αποφάσεων.

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο, δυστυχώς εφαρμόζεται πλημμελώς από την Ελλάδα ως προς τις πιο σημαντικές διατάξεις του Κανονισμού όπως οι προστατευόμενες περιοχές αλιείας και η χαρτογράφηση και προστασία προστατευόμενων ενδιαιτημάτων. Η ελάχιστη απόσταση αλιείας της μηχανότρατας από την ακτή ρυθμίζεται με βάση την ΥΑ 9131.4/1/2011 (ΦΕΚ 776 Β' / 6.5.2011) στο 1,5 ναυτικό μίλι σύμφωνα με τον 1967/2006, εξαιρώντας όμως ένα μεγάλο μέρος της επικράτειας, που παραμένει στο 1 ν.μ. Εκκρεμεί η άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη νομιμότητα αυτής της απόφασης. Συγκεκριμένα προβλήματα εφαρμογής είναι τα εξής:

- οι προστατευόμενες περιοχές αλιείας σε εθνικά ύδατα που πρότεινε η χώρα αφορούν σε πολύ μικρές περιοχές τεχνητών υφάλων (η αναγνώριση μόνο των συγκεκριμένων περιοχών είναι αυτονόητη, καθώς η δημιουργία των τεχνητών αυτών υφάλων αποσκοπεί ακριβώς στην ενίσχυση της προστασίας των αλιευμάτων και η απαγόρευση αλιείας είναι αναπόσπαστο μέτρο της δημιουργίας τους),
- δεν έχει προβεί σε οποιαδήποτε κίνηση για την καταγραφή και προστασία θαλάσσιων ενδιαιτημάτων και ειδών όπως τα λιβάδια Ποσειδωνίας και οι ασβεστοφυκικοί βυθοί.

Σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής πολιτικής προστασίας του θαλάσσιου χώρου είναι ο κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων μεταξύ του

---

⁵⁹ ΣτΕ Ολομ. 3500/2009. Διαθέσιμη διαδικτυακά στο <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php?artid=3976&lang=1&catid=98> (τελευταία πρόσβαση: 8 Ιουνίου 2011).

⁶⁰ Ν. 1337/1983 (ΦΕΚ 33 Α' / 14.03.1983) «Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις».

νέου Υπουργείου Θαλάσσιων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας (αρμοδιότητες για την αλιευτική δραστηριότητα, τα είδη βιοποικιλότητας που χαρακτηρίζονται ως αλιεύματα και τις υδατοκαλλιέργειες), του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (αρμοδιότητες για την προστασία ειδών και οικοτόπων) και του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (αρμοδιότητες Λιμενικού Σώματος).

Η οδηγία 2008/56 (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική)⁶¹, βρίσκεται σε πορεία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με σχέδιο νόμου που κατατέθηκε στη Βουλή στις 10 Μαΐου 2011. Η προθεσμία μεταφοράς έληξε στις 15 Ιουλίου 2010, με αποτέλεσμα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να κινήσει προδικαστική διαδικασία τον Ιανουάριο του 2011 λόγω καθυστέρησης ενσωμάτωσης. Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου, ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της οδηγίας ορίζεται η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, η οποία πλαισιώνεται επικουρικά από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Θαλάσσιας Περιβαλλοντικής Πολιτικής. Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου και την οδηγία, ο ελληνικός θαλάσσιος χώρος εμπίπτει στα όρια των θαλάσσιων υπο-περιοχών «Αιγαίο Πέλαγος-Θάλασσα Λεβαντίνης», «Ιόνιο Πέλαγος και Κεντρική Μεσόγειος» και «Αδριατική Θάλασσα».

Η ενσωμάτωση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ «σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις»⁶² με την οποία θεσπίζονται ποινικές κυρώσεις για τη ρύπανση της θάλασσας από πλοία, εξακολουθεί να εκκρεμεί. Η προθεσμία ενσωμάτωσης της εν λόγω οδηγίας έληξε την 1η Απριλίου 2007. Η ΕΕ έχει ήδη κινήσει τη διαδικασία παράβασης από τον Αύγουστο 2007.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Τίτλος πράξης

Περιεχόμενο

ΕΘΝΙΚΗ

N. 3937/2011 (ΦΕΚ 60 Α'/31.03.2011)
N. 3889/2010 (ΦΕΚ 182Α'/14.10.2010)

Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις
Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις.

ΚΥΑ 115276/44 (ΦΕΚ 80 Β'/
31.01.2011)

Αγορά και πώληση των ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας που κινδυνεύουν με εξαφάνιση και των δειγμάτων αυτών, επεξεργασμένων ή μη, μεταξύ εγκεκριμένων επιστημονικών ιδρυμάτων με σκοπό την αναπαραγωγή ...

ΚΥΑ 306657 (ΦΕΚ 2191 Β'/
31.12.2010)

Τροποποίηση της αριθμ. 244203/16-1-2006 κοινή υπουργική απόφαση ... περί «Καθορισμού των διαδικασιών, των απαιτούμενων δικαιολογητικών και κάθε άλλου σχετικού θέματος, για την εξαίρεση από την κατεδάφιση αυθαιρέτων κτισμάτων ή κτιριακών εγκαταστάσεων κτηνοπτηνοτροφικών μονάδων», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

ΚΥΑ 199284/707 (ΦΕΚ 2159 Β'/
31.12.2010)

Διαδικασία κύρωσης των Δασικών Χαρτών (άρθρο 21 παρ. 1 Ν. 3889/2010).

ΥΑ 200148/2833 (ΦΕΚ 1183 Β' /
06.08.2010)

Ρυθμίσεις θήρας για την κυνηγετική περίοδο 2010 – 2011

ΚΥΑ 37338/1807/Ε.103 (ΦΕΚ 1495 Β' /
06.09.2010)

Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ.

Εγκύκλιος ΥΠΕΚΑ οικ.
117840/1514/2011

Προστασία και διαχείριση κοινόχρηστων χώρων πρασίνου.

Εγκύκλιος ΥΠΕΚΑ οικ. 117846/630/
07.04.2011

Άρση αναδάσωσης για την πραγματοποίηση επιτρεπτών επεμβάσεων.

Εγκύκλιος ΥΠΕΚΑ οικ. 115652/129/
11.02.2011

Προστασία και διαχείριση κοινόχρηστων και διαθέσιμων δασικών εκτάσεων.

⁶¹ Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (ΕΕ L164/19 της 25.06.2008).

⁶² Οδηγία 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις (ΕΕ L255/11 της 30.9.2005).

Εγκύκλιος ΥΠΕΚΑ οικ. 204262/4545/
23.11.2010

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ

Απόφαση 2011/85 της Ευρωπαϊκής
Επιτροπής (10.01.2011)

Οδηγίες εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 3 νόμου
998/1979, όπως ισχύει.

σχετικά με την έγκριση του τέταρτου ενημερωμένου καταλόγου τόπων
κοινοτικής σημασίας για τη μεσογειακή βιογεωγραφική περιοχή κατ'
εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου

ΣΕ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Καταγραφή των μικρών νησιωτικών υγροτόπων της χώρας και καθορισμός μέτρων για την προστασία και διατήρησή τους

Σχέδιο νόμου «Θαλάσσια στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος-Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008»

9. Βιομηχανία και περιβάλλον

9.1 Πρόληψη κινδύνου από μεγάλης έκτασης βιομηχανικά ατυχήματα (Seveso)

Η εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των κινδύνων από μεγάλης έκτασης ατυχήματα σε εγκαταστάσεις που διαχειρίζονται επικίνδυνες ουσίες, γνωστή και ως Seveso (οδηγίες 2003/105/ΕΚ και 96/82/ΕΚ), εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα και ελλείψεις. Τα προβλήματα αφορούν κυρίως στον τομέα των επιθεωρήσεων των εγκαταστάσεων που βάσει της οδηγίας πρέπει να ελέγχονται από τις Υπηρεσίες Βιομηχανίας των περιφερειών, τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο, κάτι το οποίο δυστυχώς δεν συμβαίνει. Η υποστελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών τόσο σε περιφερειακό όσο και σε κεντρικό επίπεδο αποτελεί σαφώς τον κύριο παράγοντα αδυναμίας του συστήματος επιθεωρήσεων.

9.2 Πρόληψη της βιομηχανικής ρύπανσης

Η διαδικασία παράβασης της οδηγίας 2008/1/ΕΚ (IPPC) που κίνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά εννέα κρατών-μελών της ΕΕ που δεν εκπλήρωσαν ικανοποιητικά τις υποχρεώσεις τους σχετικά με την έκδοση των εν λόγω αδειών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας της 30^{ης} Οκτωβρίου 2007, κατέληξε σε παραπομπή της Ελλάδας στο ΔΕΕ στις 29 Ιανουαρίου 2009 και καταδικαστική απόφαση που εκδόθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2010. Όπως αναφέρεται στην απόφαση του ΔΕΕ, «Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι οι αρμόδιες αρχές θα επιτύχουν, με τις άδειες που χορηγούνται σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 8 της οδηγίας 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, «σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης» (κωδικοποιημένη έκδοση), ή με επανεξέταση, οσάκις ενδείκνυται, και εκσυγχρονισμό, οσάκις απαιτείται, των προϋποθέσεων χορηγήσεως αδειας, να λειτουργούν οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις σύμφωνα με τις προδιαγραφές των άρθρων 3, 7, 9, 10, 13, 14, στοιχεία α' και β', και 15, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, το αργότερο έως τις 30 Οκτωβρίου 2007, υπό την επιφύλαξη ειδικών κοινοτικών διατάξεων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.»⁶³

Επί της ουσίας, το πρόβλημα με την εφαρμογή της οδηγίας αφορά τη συνέχιση της λειτουργίας μονάδων που θα έπρεπε να έχουν αδειοδοτηθεί σύμφωνα με το κοινοτικό πλαίσιο για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (Integrated Pollution Prevention and Control - IPPC). Οι εγκαταστάσεις της χώρας που υπάγονται στην IPPC, ανέρχονται στις 331. Σύμφωνα με την προσφυγή της ΕΕ στο ΔΕΚ, το 47% περίπου των υφιστάμενων εγκαταστάσεων δεν διέθεταν άδεια, ενώ με τα δεδομένα που δημοσιοποιήθηκαν από το ΥΠΕΚΑ⁶⁴ τον Μάρτιο του 2011, η μη συμμόρφωση φτάνει αφορά πλέον μόνο 21 μονάδες. Από τις 21 υποθέσεις της μη συμμόρφωσης, δεκάξι (16)

⁶³ Υπόθεση C-534/09, «Παράβαση κράτους μέλους – Οδηγία 2008/1/ΕΚ – Πρόληψη και μείωση της ρυπάνσεως – Προϋποθέσεις χρήσεως υφισταμένων εγκαταστάσεων». Αναρτημένη στο <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62009J0534:EL:HTML> (τελευταία πρόσβαση: 23 Μαΐου 2011).

⁶⁴ «Εφαρμογή Οδηγίας για πρόληψη και έλεγχο ρύπανσης σε κατηγορία βιομηχανικών μονάδων». Δελτίο τύπου. ΥΠΕΚΑ, Αθήνα, 3 Μαρτίου 2011. Αναρτημένο στο <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snl%5B524%5D=848&language=el-GR> (τελευταία πρόσβαση: 23 Μαΐου 2011).

ανήκουν στην αρμοδιότητα των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και οι πέντε (5), οι οποίες όμως αφορούν σημαντικές εγκαταστάσεις, όπως ηλεκτροπαραγωγή της ΔΕΗ, ανήκουν στην αρμοδιότητα των Κεντρικών Υπηρεσιών του ΥΠΕΚΑ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για καλύτερη προστασία του περιβάλλοντος, εξέδωσε στις 24 Νοεμβρίου 2010 οδηγία με αρ. 2010/75/ΕΚ και τίτλο «Βιομηχανικές Εκπομπές»⁶⁵ (ΕΕL 334/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24^{ης} Νοεμβρίου 2010).

Η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές αναθεωρεί, αναδιατυπώνει και ενοποιεί επτά υφιστάμενες οδηγίες σε μία ενιαία οδηγία. Αυτές αφορούν τις οδηγίες διοξειδίου του τιτανίου (78/176/ΕΟΚ, 82/883/ΕΟΚ, 92/112/ΕΟΚ), την οδηγία για την Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχο της Ρύπανσης (2008/1/ΕΚ), την οδηγία για τον περιορισμό των εκπομπών Πτητικών Οργανικών Ενώσεων που οφείλονται στη χρήση οργανικών διαλυτών (1999/13/ΕΚ), την οδηγία Αποτέφρωσης Αποβλήτων (2000/76/ΕΚ) και την οδηγία για Μεγάλες Εγκαταστάσεις Καύσης (2001/80/ΕΚ).

Η εν λόγω οδηγία στοχεύει στην τροποποίηση και απλοποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας και επιβάλλει τις ελάχιστες απαιτήσεις για την πρόληψη και τον έλεγχο των βιομηχανικών εκπομπών σε ολόκληρη την Κοινότητα. Η Ελλάδα θα πρέπει να εναρμονιστεί με την οδηγία 2010/75/ΕΚ μέχρι τις 7 Ιανουαρίου 2013. Μετά την ημερομηνία αυτή, η οδηγία για τις Βιομηχανικές Εκπομπές θα πρέπει να εφαρμόζεται πλήρως για όλες τις νέες εγκαταστάσεις του πεδίου εφαρμογής της.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 - ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΝΕΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Τίτλος πράξης	Περιεχόμενο
ΕΘΝΙΚΗ	
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ	Οδηγία 2010/75/ΕΕ περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) – ΕΕ L 334 της 17 ^{ης} Δεκεμβρίου 2010

Γ. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ

Η σύνοψη των ετήσιων εξελίξεων που αφορούν την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών παραμέτρων και πολιτικών στο σύνολο ή σε επιμέρους οικονομικές, αναπτυξιακές και παραγωγικές πολιτικές αποτελεί νέο πεδίο για την ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς. Υπενθυμίζεται ότι η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης αποτελεί βασική υποχρέωση των κρατών μελών της ΕΕ.⁶⁶

Κατά την προηγούμενη χρονιά, η ανάγκη για οριζόντια περιβαλλοντική ενσωμάτωση ανέκυψε ως κρίσιμης σημασίας, καθώς μέσα από τις επιμέρους πολιτικές εφαρμογής των μνημονιακών δεσμεύσεων επιχειρήθηκαν σημαντικές αλλοιώσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου. Οι πλέον αξιοσημείωτες νομοθετικές εξελίξεις που αφορούν την περιβαλλοντική ενσωμάτωση σε άλλες πολιτικές αφορούν κυρίως τα πεδία αρμοδιότητας των υπουργών Επικρατείας και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, ενώ το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού αναμένεται μέσα στο καλοκαίρι του 2011 να καταθέσει σχέδιο νόμου για την ανάπτυξη της τουριστικής κατοικίας.

⁶⁵ Οδηγία με 2010/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «Βιομηχανικές Εκπομπές» (ΕΕL 334/17, της 24ης Νοεμβρίου 2010)

⁶⁶ Σύντομη αναφορά (σελ. 5-6) στην πρώτη ετήσια έκθεση του WWF Ελλάς για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (2005), η οποία είναι ηλεκτρονικά διαθέσιμη στο <http://politics.wwf.gr/images/stories/political/nomothesia/nomoreport2005.pdf>. WWF Ελλάς. 2005

Υπουργός Επικρατείας

Ο ν. 3894/2010 (ΦΕΚ 204 Α'/02.12.2010) «Επιτάχυνση και διαφάνεια υλοποίησης Στρατηγικών Επενδύσεων», τέθηκε σε δημόσια διαδικτυακή διαβούλευση δέκα ημερών στις 25 Αυγούστου 2010 και κατατέθηκε στη Βουλή στις 14 Οκτωβρίου 2010.

Επί της ουσίας, ο συγκεκριμένος νόμος αποτελεί μια κακέκτυπη επανάληψη της νομοθεσίας επιτάχυνσης των ολυμπιακών έργων, μέσω της οποίας δεν καταστρατηγήθηκε απλώς το σύνολο σχεδόν της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, αλλά προκλήθηκε ανυπολόγιστη επιβάρυνση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής στην Αττική. Ο νόμος βρίθει ασαφειών που προμηνύουν σοβαρά προβλήματα εφαρμογής και αφήνουν πεδίο ανοιχτό για ελαστική ερμηνεία, με προφανείς επιπτώσεις τόσο για το φυσικό περιβάλλον, όσο και για την ίδια την περιβαλλοντική νομοθεσία που καταστρατηγείται με τις διατάξεις του. Μεταξύ άλλων, τα πλέον προβληματικά σημεία είναι τα εξής:

- Άρθρο 6 (Έγκριση περιβαλλοντικών όρων): Εισάγεται ο ασαφής όρος «περιοχές του δικτύου NATURA A (ζώνες απόλυτης προστασίας)» ως περιοχές που εξαιρούνται από την εφαρμογή του νόμου. Από τα συμφραζόμενα δεν προκύπτει αν ο όρος αναφέρεται σε ζώνες απόλυτης προστασίας εντός περιοχών Natura 2000, ή σε περιοχές Natura 2000 με κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ή σε όλες τις ζώνες απόλυτης προστασίας του ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α') όπως ισχύει.
- Άρθρο 10 (Διαδικασία αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, κλπ...): Προβλέπεται διαδικασία κήρυξης εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένων και δασικών, ως απαλλοτριωτέων υπέρ των υπό έγκριση «στρατηγικών επενδύσεων». Οι απαλλοτριώσεις θεωρούνται ως κατεπείγουσες και μείζονος σημασίας. Η διαδικασία αυτή όμως έχει κριθεί με τις 3396-3397/2010 (Ολομ.) αποφάσεις του ΣΤΕ, σύμφωνα με τις οποίες η χωροθέτηση επενδύσεων που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού είναι άκυρη ως προς το σκέλος των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων.
- Άρθρο 22, παρ. 1 (Χορήγηση αδειών): Εισάγεται η αντίθετη με την Αρχή της Προφύλαξης πρόβλεψη για τεκμαιρόμενα θετικές γνωμοδοτήσεις και αδειοδοτήσεις, μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας δυο μηνών που δίνεται στις σχετικές υπηρεσίες.

Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας

α) Αναπτυξιακός Νόμος

Ο Αναπτυξιακός Νόμος, δηλαδή ο ν. 3908/2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή» (ΦΕΚ 8 Α' / 01-02-2011) χαρακτηρίζεται από ένα εξαιρετικά σοβαρό περιβαλλοντικό έλλειμμα. Ειδικά σε σύγκριση με το σχέδιο νόμου που δόθηκε από το προκάτοχο Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση (<http://www.opengov.gr/ypoiar/?p=1180>) τον Αύγουστο του 2010, από το νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή τον Δεκέμβριο του 2010 χωρίς διαβούλευση είχαν αφαιρεθεί εντελώς οι δείκτες. Σε αυτούς περιλαμβάνονταν τρεις πολύ αξιολογοί δείκτες ως εξειδίκευση του κριτηρίου «Πράσινης Επιχειρηματικότητας και Προστασίας του Περιβάλλοντος» που αφορούσαν α) τη συμβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος, β) την παραγωγή περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων και γ) την αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών. Οι δείκτες αυτοί κάλυπταν το 30% της βαθμολογίας αξιολόγησης κάθε επενδυτικού σχεδίου και αποτελούσαν σοβαρά κίνητρα για τον σχεδιασμό και την πρόωθηση πράσινων επενδύσεων.

β) Σχέδιο νόμου για την απλοποίηση της αδειοδότησης δραστηριοτήτων

Το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας⁶⁷ «Απλοποίηση Αδειοδότησης Τεχνικών Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων, Μεταποιητικών Δραστηριοτήτων,

⁶⁷ Δεδομένου ότι ακόμα δεν έχει δημοσιευθεί σε ΦΕΚ το π.δ. για τη σύσταση του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, ισχύει το π.δ. 185/2009 (ΦΕΚ 213 Α'/07.10.2009) «Ανασύσταση του Υπουργείου Οικονομικών, συγχώνευση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών με τα Υπουργεία Ανάπτυξης και Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής και μετονομασία του σε «Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας». Το

Επιχειρηματικών Πάρκων και Λοιπές Διατάξεις» που δόθηκε για δημόσια διαβούλευση μιας εβδομάδας στις 16 Δεκεμβρίου 2010, κατατέθηκε στη Βουλή στις 5 Μαΐου 2011 και ψηφίστηκε στις 7 Ιουνίου 2011.

Παρά το γεγονός ότι σε σχέση με την αρχική του, υπό διαβούλευση, εκδοχή το σχέδιο νόμου που ψηφίστηκε έχει μεν υποστεί σημαντικές βελτιώσεις, εξακολουθεί όμως να χαρακτηρίζεται από μια προσπάθεια υποσκελισμού της ισχύουσας διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, χωρίς παράλληλα να παρέχει κίνητρα για προστασία του περιβάλλοντος ή την παραγωγή προϊόντων χαμηλού οικολογικού αποτυπώματος. Μάλιστα, σημαντικά προβλήματα του νόμου αποτυπώνονται στην έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής.⁶⁸

Σημαντικότερο σημείο ανησυχίας, εκτός από τη μηδαμινή συμβολή του στην ανάπτυξη περιβαλλοντικά φιλικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είναι ότι και σε αυτό το σχέδιο νόμου εισάγεται η αντίθετη με την Αρχή της Προφύλαξης πρόβλεψη για τεκμαιρόμενα θετικές εγκρίσεις, μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας δυο μηνών που δίνεται στις αρμόδιες υπηρεσίες (άρθ. 25, παρ. 5 (Διαδικασία και προθεσμίες έκδοσης αδειών). Πηγή ανησυχίας είναι και η πρόβλεψη ότι «...επιτρέπεται η επέκταση της άδειας εγκατάστασης ιδιαίτερα σημαντικών για την Εθνική Οικονομία παραγωγικών επενδύσεων, κατά παρέκκλιση του νόμου, εφόσον από τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων αποδεικνύεται στο μέτρο που είναι δυνατόν ότι ο εκσυγχρονισμός δεν θα προκαλέσει πρόσθετη επιβάρυνση στο περιβάλλον...».

Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού

Εκκρεμεί δημοσιοποίηση σχεδίου νόμου του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού για τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα που ακολουθεί και εξειδικεύει τις κατευθύνσεις σχεδιασμού και τις προτάσεις νομοθετικών ρυθμίσεων του άρθρου 10 του ειδικού χωροταξικού για τον τουρισμό⁶⁹. Υπενθυμίζεται ότι το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό είχε προκαλέσει σωρεία αντιδράσεων από περιβαλλοντικές οργανώσεις και επιστημονικούς φορείς, λόγω περιβαλλοντικά επισφαλών διατάξεων που περιέχονται κυρίως στα άρθρα 3, 9 και 10. Μετά όμως από πιέσεις και πολύ έντονη αντιπαράθεση κατά την ειδική συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, η κάλυψη της συνολικής δομούμενης επιφάνειας στα σύνθετα τουριστικά καταλύματα από παραθεριστικές κατοικίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% (από 50% που οριζόταν στην αρχική πρόταση του ΥΠΕΧΩΔΕ).

Από εκδοχή του σχεδίου νόμου⁷⁰ που διέρρευσε στον τύπο, προκύπτει πως η ανάπτυξη των σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων και η κατασκευή τουριστικών κατοικιών προς πώληση αφορά το σύνολο της επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων και των νησιών ανεξαρτήτως μεγέθους, και η προβλεπόμενη κάλυψη της συνολικής δομούμενης επιφάνειας αυξάνεται στο 35%. Επιπλέον, προβλέπει ως ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου (πλην Κρήτης, Κέρκυρας και Ρόδου) τα 50 στρέμματα, σε αντιδιαστολή με το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό που θεσπίζει ως ελάχιστη επιφάνεια τα 150 στρέμματα. Αυτό το ποσοστό κάλυψης προφανώς επιδεινώνει τους όρους που έχουν θεσμοθετηθεί με το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό. Επιπλέον, το νομοσχέδιο αυτό δεν περιλαμβάνει διατάξεις για αναχαίτιση των φαινομένων περιβαλλοντικής υποβάθμισης των τουριστικά κορεσμένων περιοχών, ούτε και κάνει οποιαδήποτε μνεία στην ανάγκη υπολογισμού της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων και φυσικών πόρων των περιοχών που θα υποδεχθούν τις εντατικές τουριστικές αναπτύξεις που θα

συγκεκριμένο λοιπόν σχέδιο νόμου υπογράφεται από τον Υπουργό Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, με τον τίτλο «Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας».

⁶⁸ «Έκθεση επί του νομοσχεδίου Απλοποίηση της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις». Β' Διεύθυνση Επιστημονικών Μελετών – τμήμα Νομοτεχνικής Επεξεργασίας Σχεδίων και Προτάσεων Νόμων. Αθήνα, 30 Μαΐου 2011. Διαθέσιμο από: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/a-epipark-epis.pdf> (τελευταία πρόσβαση: 9 Ιουνίου 2011).

⁶⁹ ΚΥΑ 24208/2009 (ΦΕΚ 1138 Β' / 11.06.2009) «Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού».

⁷⁰ «Νομοσχέδιο για τον τουρισμό - Προσδοκούν 2-3 δις. ευρώ από την τουριστική κατοικία». διαδικτυακή έκδοση εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ, Δευτέρας 9 Μαΐου 2011. Διαθέσιμο από <http://assets.tanea.gr/files/aw.doc> (τελευταία πρόσβαση: Ιουνίου 2011)

προκύπτουν στο πλαίσιο του νόμου αυτού. Ταυτόχρονα, στο σχέδιο προβλέπονται αξιολογες διατάξεις για την κατεδάφιση παλαιών τουριστικών καταλυμάτων, των οποίων όμως η εφαρμογή περιορίζεται αποκλειστικά στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές. Δίνει επίσης τη δυνατότητα ανάπτυξης σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων σε εγκαταλεημένους οικισμούς, σε συνδυασμό με ανάπλαση τμήματος ή του συνόλου αυτού.

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως προκύπτει από τα δεδομένα της φετινής έκθεσης, η σημερινή οικονομική κρίση αποτελεί απειλή για περαιτέρω επιδείνωση και της περιβαλλοντικής κρίσης, ειδικά στις περιπτώσεις που το περιβάλλον αντιμετωπίζεται ως πόρος προς εύκολη εκμετάλλευση και η σχετική νομοθεσία ως εμπόδιο που χρήζει κατάργησης. Θα μπορούσε όμως και θα έπρεπε σίγουρα να αποτελέσει ευκαιρία για ολική αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου και του διοικητικού συστήματος περιβαλλοντικής προστασίας, ως βάσης για μια ουσιαστικά βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Αν και πολλές εξελίξεις στο επίπεδο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ήταν θετικές και αποτελούν ένα ικανοποιητικό ξεκίνημα για το νέο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, εντούτοις όμως διαπιστώνεται σοβαρό έλλειμμα στο επίπεδο της περιβαλλοντικής ενσωμάτωσης και της ανάδειξης του περιβάλλοντος σε πυλώνα για μια πραγματικά βιώσιμη οικονομία και ανάπτυξη.

Την ίδια όμως στιγμή, στο επίπεδο της ΕΕ, οι πολιτικές που διαμορφώνονται από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνθέτουν ένα κοινό πλαίσιο που τοποθετεί ψηλά τον πήχη της περιβαλλοντικής προστασίας για τα κράτη μέλη. Με αφετηρία τις κοινοτικές πολιτικές για το περιβάλλον, η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα έχει αισθητά βελτιωθεί, σε σχέση με (πολύ) παλαιότερες εποχές. Η ορθή όμως ενσωμάτωση των σχετικών οδηγιών και η αξιοποίησή τους ως ευκαιρίας για ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του συστήματος περιβαλλοντικής διοίκησης και διαχείρισης παραμένει το μεγάλο ζητούμενο. Αν και τα σχετικά δεδομένα για το 2010 δεν έχουν ακόμα ανακοινωθεί, σύμφωνα με τη Eurostat, το 2009 η Ελλάδα παρέμενε σταθερά στην τελευταία θέση της ΕΕ-27, με ποσοστό ενσωμάτωσης του κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου 97,7%.⁷¹ Το στοιχείο αυτό είναι μια μόνο από τις πολλές ενδείξεις ότι τουλάχιστον μέχρι το 2009 η Ελλάδα ακολουθούσε ασθμαίνοντας τις δεσμεύσεις της έναντι του κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου και δεν έκανε καμία προσπάθεια αξιοποίησής του ως ευκαιρίας για ανάδειξη του περιβάλλοντος σε κεντρική πολιτική για την ποιότητα της ζωής, την προστασία του φυσικού πλούτου, την καινοτομία και την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών ποιότητας.

Κατά το έτος αναφοράς (Ιούνιος 2010 – Μάιος 2011), δεν διαπιστώθηκε συντονισμένη προσπάθεια αξιοποίησης της περιβαλλοντικής προστασίας ως πυλώνα βιωσιμότητας, ενώ ο κύριος όγκος των θετικών για το περιβάλλον θεσμικών ενεργειών προήλθε από ενέργειες του ΥΠΕΚΑ. Περιβαλλοντικό όφελος προκύπτει επίσης και από την πολιτική για διαδικτυακή διαβούλευση επί όλων των σχεδίων νόμου και άλλων νομοθετικών πρωτοβουλιών, την υποχρεωτική ανάρτηση όλων των εκτελεστών διοικητικών αποφάσεων (μεταξύ των οποίων και οι αποφάσεις κατεδάφισης αυθαιρέτων) και τη δωρεάν πρόσβαση στα φύλλα εφημερίδας της Κυβέρνησης.

Επίσης από το ΥΠΕΚΑ, καταβλήθηκε αξιολογη προσπάθεια κάλυψης σημαντικών κενών στη μεταφορά περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος οδηγιών της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο, ενώ εκκρεμεί η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και της σημαντικής οδηγίας για τη θέσπιση ποινών για περιβαλλοντικά εγκλήματα μέσω του ποινικού δικαίου, η οποία όμως αποτελεί αρμοδιότητα άλλου υπουργείου. Εντούτοις όμως, το περιβάλλον εξακολουθεί να συγκεντρώνει σημαντικό όγκο παραβάσεων της σχετικής νομοθεσίας.⁷²

---

⁷¹ Eurostat. Transposition of Community law, by policy area – Environment, health and consumer protection. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdgo220&language=en> (τελευταία πρόσβαση: 11 Ιουνίου 2011).

⁷² Όπως προκύπτει από τους συγκεντρωτικούς πίνακες παραβάσεων του κοινοτικού δικαίου ανά υπουργείο, οι οποίοι δημοσιοποιούνται περιοδικά από τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης, το ΥΠΕΚΑ συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο όγκο παραβάσεων. Συγκεκριμένα, οι παραβάσεις του ΥΠΕΚΑ ανέρχονται στις 27, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών έρχεται

Παράλληλα, άλλα υπουργεία και υπουργοί με αναπτυξιακό και οικονομικό αντικείμενο επέδειξαν πολύ σοβαρή άγνοια της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και νομολογίας, αδιαφορία για την ανάγκη προστασίας σημαντικών περιοχών, ή ακόμα και ειρωνική αντιμετώπιση περιβαλλοντικά θετικών πρωτοβουλιών.

Θεωρητικά, η τυπική μεταφορά οδηγιών στο εθνικό δίκαιο είναι πρωτίστως θέμα του επισπεύδοντος υπουργείου και της πολιτικής ηγεσίας του. Πλέον όμως, ειδικά το περιβαλλοντικό δίκαιο έχει αναχθεί σε κατ' εξοχήν οριζόντια πολιτική που πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαρκούς διυπουργικής συνεννόησης και συμφωνίας, ώστε η ενσωμάτωση των σημαντικών περιβαλλοντικών πολιτικών της ΕΕ να είναι ολοκληρωμένη, αποτελεσματική και «προσγειωμένη» στην ελληνική πραγματικότητα. Μέχρι σήμερα, το ΥΠΕΚΑ καθώς και η Στρατηγική Επιτροπή Περιβαλλοντικής Πολιτικής, η οποία προβλέπεται από τον ν. 3889/2010, δεν έχουν καταφέρει να παίξουν αυτόν τον καθοριστικό στρατηγικό και συντονιστικό ρόλο για την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος σε όλες τις πολιτικές. Αν λοιπόν κάποιο συμπέρασμα μπορεί να συναχθεί με αρκετή ασφάλεια κατά την περίοδο αναφοράς, αυτό είναι ότι ο απολύτως απαραίτητος διυπουργικός συντονισμός και η κυβερνητική σύμπνοια για την αποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και τη χάραξη μιας συνεκτικής εθνικής περιβαλλοντικής πολιτικής εξακολουθεί να παρουσιάζει κρίσιμο έλλειμμα.

Σημαντικότερες θετικές εξελίξεις, ήταν η ψήφιση του πρώτου εθνικού νόμου για τη βιοποικιλότητα και η δημοσιοποίηση σχεδίου π.δ. για την προστασία των μικρών νησιωτικών υγροτόπων ως πρώτης πράξης εφαρμογής του νέου νόμου. Η σημασία αυτών των νομικών πρωτοβουλιών είναι άμεσα συνυφασμένη με τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, καθώς σε κατάσταση οικονομικής κρίσης εντείνονται οι πιέσεις για υποβάθμιση της προστασίας του περιβάλλοντος και του φυσικού χώρου, προς χάριν της οικοδομικής ανάπτυξης. Επίσης πολύ σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες αφορούν και τη διατύπωση σχεδίων διαταγμάτων για την προστασία και άλλων ευαίσθητων οικοσυστημάτων. Την ίδια όμως στιγμή, καταγράφεται ένα τεράστιο έλλειμμα διαχείρισης και φύλαξης στις υπάρχουσες προστατευόμενες περιοχές, ενώ οι περισσότεροι από τους 28 φορείς διαχείρισης λειτουργούν με τεράστια προβλήματα και ανεπαρκή έως μηδενική στελέχωση.

Στο μέτωπο της δασικής πολιτικής, η ανάρτηση των πρώτων δασικών χαρτών της χώρας είναι σίγουρα μια ιστορικής σημασίας εξέλιξη. Την ίδια όμως στιγμή, η δασική υπηρεσία αποδυναμώνεται και μαζί της συμπαρασύρει τις ανάγκες των δασών για οικολογική διαχείριση.

Πολλές και σημαντικές εξελίξεις αφορούσαν τον τομέα της ενέργειας. Ειδικά σε σχέση με την ανάπτυξη των ΑΠΕ και την ενεργειακή εξοικονόμηση, πεδίο επιχειρηματικής δραστηριοποίησης που αναδείχθηκε πολιτικά ως «σημαία» για την πράσινη ανάπτυξη, καταγράφηκε μεγάλος όγκος νομοθετικών πρωτοβουλιών, ενώ σημειώθηκε και αύξηση της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Η σημαντικότερη φετινή εξέλιξη αφορά την εφαρμογή φωτοβολταϊκών σε κτίρια. Σε άλλα όμως πεδία, όπως η νομοθεσία για την ποιότητα της ατμόσφαιρας και του περιβαλλοντικού θορύβου, τα κατ' εξοχήν «αόρατα» περιβαλλοντικά προβλήματα, δεν καταγράφηκαν αξιοσημείωτες εξελίξεις.

Την ίδια όμως στιγμή, νομοθετικές πρωτοβουλίες αναπτυξιακού αντικειμένου γεννούν σοβαρές ανησυχίες για το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, υπουργεία που διέπονται από μνημονιακές δεσμεύσεις για απλοποίηση αδειοδοτικών διαδικασιών, επιχείρησαν εκπτώσεις στις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ενώ σε πολλές περιπτώσεις και δημόσιες πολιτικές τοποθετήσεις, εντός και εκτός Βουλής, η περιβαλλοντική νομοθεσία παρουσιάστηκε ως εμπόδιο για την ανάπτυξη.

δεύτερο με 16 και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης τρίτο με 14. Από τις παραβάσεις με τις οποίες «χρεώνεται» το ΥΠΕΚΑ, δεν είναι σαφές πόσες αφορούν το περιβαλλοντικό σκέλος και πόσες το ενεργειακό. Ο σχετικός πίνακας φια τον Μάιο είναι αναρτημένος στη θέση <http://antiproedros.gov.gr/wp-content/uploads/2011/05/ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ-ΠΙΝΑΚΑΣ-ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ1.pdf> (τελευταία πρόσβαση: 1 Ιουνίου 2011).

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι θεσμικά και πηγάζουν από την προβληματική οργάνωση της περιβαλλοντικής δομής και υποδομής. Η ελλιπής στελέχωση και χρηματοδότηση των υπηρεσιών σχεδιασμού και άσκησης της περιβαλλοντικής πολιτικής οδηγούν στην προβληματική εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων. Επιπλέον, η απουσία εργαλείων, όπως οι δασικοί χάρτες και το κτηματολόγιο, αλλά και μέσων, όπως ο συντονισμός διεσπαρμένων υπηρεσιών και κατακερματισμένων αρμοδιοτήτων, δυσχεραίνουν τον σχεδιασμό και τη σωστή εφαρμογή μέτρων και παρεμβάσεων. Τέλος, οι αδύναμοι μηχανισμοί ελέγχου του περιβαλλοντικού εγκλήματος και επιβολής των απαραίτητων κυρώσεων δεν επαρκούν, εντείνοντας τη διάχυτη απαξίωση των δυνατοτήτων διορθωτικής παρέμβασης του κρατικού μηχανισμού. Με άλλα λόγια, τα προβλήματα αυτά είναι διαχρονικά, αλλά η δυσμενής οικονομική κατάσταση τα εντείνει.

Για να καταφέρει η Ελλάδα να αξιοποιήσει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις δυνατότητες που της παρέχει το περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ για αποτελεσματική περιβαλλοντική προστασία, πρέπει χωρίς περαιτέρω κωλυσιεργίες να προχωρήσει στον σχεδιασμό ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής πολιτικής και στρατηγικής. Είναι επίσης απαραίτητο να πραγματοποιηθεί ριζική αναδόμηση του συστήματος περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι σοβαρές παθογένειες της δημόσιας διοίκησης που τελικά υποβαθμίζουν τις δυνατότητες της χώρας για ουσιαστική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Η έκθεση δόθηκε στη δημοσιότητα στις 16 Ιουνίου 2011. Κύρια συντάκτρια ήταν η Θεοδότη Νάντσου (tnantsou@wwf.gr), Συντονίστρια Περιβαλλοντικής Πολιτικής του WWF Ελλάς.

Σημαντική επίσης ήταν η συνεισφορά των εξής συνεργατών της οργάνωσης (με αλφαβητική σειρά):

Νίκος Γεωργιάδης, (n.georgiadis@wwf.gr), Δασολόγος και επιστημονικός συνεργάτης

Γιώργος Παξιμάδης (g.paximadis@wwf.gr), Υπεύθυνος θαλάσσιου περιβάλλοντος

Αχιλλέας Πληθάρας (a.plitharas@wwf.gr), Υπεύθυνος εκστρατειών

Γιώργος Χασιώτης (g.chasiotis@wwf.gr), Υπεύθυνος Νομικής Ομάδας

Ιόλη Χριστοπούλου, (i.christopoulou@wwf.gr), Υπεύθυνη πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Κοινοτικές οδηγίες που δεν έχουν ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο

Οδηγία	Αντικείμενο	Προθεσμία ενσωμάτωσης
2005/35/ΕΚ	Σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις	1/4/2007*
2007/51/ΕΚ	Για την τροποποίηση της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ σχετικά με περιορισμούς διάθεσης στην αγορά ορισμένων οργάνων μέτρησης που περιέχουν υδράργυρο	3/10/2008*
2009/28/ΕΚ	Σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ	5/12/2009*
2008/56/ΕΚ	Οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική+	15/7/2010*
2008/98/ΕΚ	Για τα απόβλητα και τη κατάργηση ορισμένων οδηγιών+	15/12/2010*
2008/99/ΕΚ	Σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου	26/12/2010*
2009/29/ΕΚ	Για τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ με στόχο τη βελτίωση και την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας	31/12/2009* & 31/12/2012
2009/30/ΕΚ	Για τροποποίηση της οδηγίας 98/70/ΕΚ όσον αφορά τις προδιαγραφές για τη βενζίνη, το ντίζελ και το πετρέλαιο εσωτερικής καύσης και την καθιέρωση μηχανισμού για την παρακολούθηση και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τροποποιείται η οδηγία 1999/32/ΕΚ του Συμβουλίου όσον αφορά την προδιαγραφή των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στα πλοία εσωτερικής ναυσιπλοΐας και καταργείται η οδηγία 93/12/ΕΟΚ	31/12/2010*
2009/31/ΕΚ	Σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2000/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ, και του κανονισμού (ΕΚ) 1013/2006	25/6/2011

* Προθεσμία ενσωμάτωσης έχει λήξει

+ Σχέδια πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο βρίσκονται σε στάδιο ψήφισης ή διαβούλευσης

Σημαντικές ανοιχτές υποθέσεις για τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προσφύγει στο ΔΕΕ

Κωδικός και περιγραφή υπόθεσης	Αντικείμενο
2010/2074: Μη υποβολή σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών, όπως απαιτείται βάσει της οδηγίας 2000/60/ΕΚ (06.04.2011)	Νερό
2007/2384: Ρύπανση και υποβάθμιση της λίμνης Κορώνειας (από τους σημαντικότερους υγρότοπους της Ευρώπης) - Μη εφαρμογή του αναγκαίου για τη συγκεκριμένη περιοχή νομικού πλαισίου προστασίας και διατήρησης (27.01.2011)	Φύση

Συνολικός κατάλογος καταδικών της Ελλάδας από το ΔΕΕ

Ημ/νία απόφασης	Κωδικός και περιγραφή υπόθεσης	Κατάληξη υπόθεσης
2-12-2010	C-534/09: Οδηγία 2008/1/ΕΚ «για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC)» – Αδειοδότηση βιομηχανικών εγκαταστάσεων	ΚΑΤΑΔΙΚΗ. Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλισθεί ότι οι αρμόδιες αρχές θα επιτύχουν, με τις άδειες που χορηγούνται σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 8 της οδηγίας 2008/1/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, «σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης» (κωδικοποιημένη έκδοση), ή με επανεξέταση, οσάκις ενδείκνυται, και εκσυγχρονισμό, οσάκις απαιτείται, των προϋποθέσεων χορηγήσεως αδειάς, να λειτουργούν οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις σύμφωνα με τις προδιαγραφές των άρθρων 3, 7, 9, 10, 13, 14, στοιχεία α' και β', και 15, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, το αργότερο έως τις 30 Οκτωβρίου 2007, υπό την επιφύλαξη ειδικών κοινοτικών διατάξεων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.
10-9-2009	C-286/08: Οδηγία 75/442 (όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 91/156/ΕΟΚ) - Έλλειψη σχεδιασμού και επαρκών μεθόδων για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων	ΚΑΤΑΔΙΚΗ. Η Ελλάδα μη έχοντας καταρτίσει και θεσπίσει εντός εύλογης προθεσμίας, σχέδιο διαχείρισης των επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο να είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, και μη έχοντας δημιουργήσει ενιαίο και κατάλληλο δίκτυο εγκαταστάσεων διάθεσης των επικίνδυνων αποβλήτων, στο πλαίσιο του οποίου να εφαρμόζονται οι πλέον κατάλληλες μέθοδοι για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, καθώς και μη έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει, όσον αφορά τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων, την τήρηση των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2006, περί των στερεών αποβλήτων, καθώς και των άρθρων 3, §1, §6 έως §9, §13 και §14 της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει, πρώτον, από τα άρθρα 1, §2, και §6 της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5, §1 και §2, καθώς και 7, §1, της οδηγίας 2006/12, δεύτερον, από το άρθρο 1, §2, της οδηγίας 91/689, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 8 της οδηγίας 2006/12, καθώς και, τρίτον, από τα άρθρα 3, §1, §6 έως §9, §13 και §14 της οδηγίας 1999/31.
19-5-2009	C-368/08: Οδηγία 2004/35/ΕΚ «σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας» - Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	π.δ.148/09 «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον-Εναρμόνιση με την οδηγία 2004/35/ΕΚ...κλπ» (ΦΕΚ 190 Α')
15-1-2009	C-259/08: Οδηγία 79/409/ΕΟΚ «για την διατήρηση των άγριων πτηνών» – Μη πλήρης ή/και ορθός τρόπος ενσωμάτωσης (άρθρο 3(1)&(2), 4(1), 5 και 8(1))	ΚΥΑ 37338/1807/Ε.103/2010 «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων /ενδιατημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.....όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ» (ΦΕΚ 1495 Β')

11-12-2008	C-293/07: Οδηγία 79/409/ΕΟΚ «περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών»– Ανεπαρκές καθεστώς νομικής προστασίας (άρθρο 4 (1),(2) και 4(4))	ΚΑΤΑΔΙΚΗ. Έλλειψη προστασίας των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) - Δραστηριότητες ικανές να παραβιάσουν την ακεραιότητα των ΖΕΠ και να επιφέρουν σημαντικές αρνητικές συνέπειες όσον αφορά τον σκοπό της διατηρήσεως των ΖΕΠ και των ειδών για τα οποία αυτές έχουν οριστεί. Παράβαση των άρθρων 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών», σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6, παράγραφοι 2 έως 4, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».
13-3-2008	C-81/07: Οδηγία 2000/59/ΕΚ - Λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου. Μη συμμόρφωση με τις διατάξεις (Άρθρα 5(1) και 16(1))	ΚΑΤΑΔΙΚΗ. Μη κατάρτιση, εφαρμογή και έγκριση των προγραμμάτων παραλαβής και διαχείρισης των αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου.
31-1-2008	C-264/07: Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ – Μη συμμόρφωση με τις διατάξεις (Άρθρα 5(1) και 15(2))	ΚΑΤΑΔΙΚΗ. Δεν εκπονήθηκε, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, ανάλυση των χαρακτηριστικών της, επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων και οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές των παραρτημάτων II και III της οδηγίας. Μη υποβολή συνοπτικών εκθέσεων σχετικά με τις αναλύσεις που απαιτούνται.
17-1-2008	C-342/07: Οδηγία 2002/91/ΕΚ – Ενεργειακή πολιτική – Εξοικονόμηση ενέργειας. Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη	ν.3661/2008 (ΦΕΚ Α, 89 Α' /19.5.2008) «Μέτρα για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτηρίων και άλλες διατάξεις» ΚΥΑ Δ6/Β/οικ. 5825 (ΦΕΚ 407 Β' /9.4.2010) «Έγκριση Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων»
25-10-2007	C-334/04: Ελλιπής καθορισμός Ζωνών Ειδικής Προστασίας, δυνάμει του άρθρου 4 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ	ΚΑΤΑΔΙΚΗ. Οι ελληνικές αρχές έχουν υποχρέωση να καθορίσουν 186 ζώνες προστασίας των άγριων πτηνών και έως τώρα έχουν καθορισθεί 151. Πολλές φορές η προστατευόμενη επιφάνεια είναι μικρότερη και δεν καλύπτει όλα τα είδη πτηνών.
25-10-2007	C-440/06: Οδηγία 91/271/ΕΟΚ – Ατελής εφαρμογή (άρθρα 3 & 4) – Μη εξασφάλιση επαρκούς συστήματος επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε 24 πόλεις	Μη συμμόρφωση 23 οικισμών με πληθυσμό άνω των 15.000 κατοίκων.
14-12-2006	C-390/05: Κανονισμός 2037/2000 – Ατελής εφαρμογή διατάξεων (άρθρα 16.5, 16.6 και 17.1)	ΚΥΑ 37411/1829/Ε103 (ΦΕΚ 1827 Β' /11.9.2007)
16-3-2006	C-518/04: Ελλιπής προστασία της Οχιάς της Μήλου (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)	ΚΥΑ 9567/2007 (ΦΕΚ 1071 Δ' / 22.12.2006)
27-10-2005	C-166/04: Ελλιπής προστασία της λιμνοθάλασσας του Μεσολογίου	ΚΑΤΑΔΙΚΗ
6-10-2005	C-502/03: Λειτουργία 1125 παράνομων και μη ελεγχόμενων χώρων ταφής αποβλήτων – Οδηγία 75/442/ΕΟΚ (όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 91/156/ΕΟΚ) – Άρθρα 4, 8 και 9.	Παύση λειτουργίας και αποκατάσταση όλων των Χ.Α.Δ.Α. μέχρι τις 31-12-2008. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προβλέπεται υψηλό ημερήσιο πρόστιμο.
7-7-2005	C-364/03: Συνθήκες λειτουργίας του εργοστασίου ΔΕΗ στα Λινοπεράματα Κρήτης	ΚΑΤΑΔΙΚΗ
2-6-2005	C-68/04: Μη μεταφορά της Οδηγίας 2001/81/ΕΚ για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα	ΚΥΑ 29459/2005 (ΦΕΚ 992 Β' / 14.7.2005)
14-4-2005	C-163/03: Ρύπανση στο Θριάσιο Πεδίο: Οδηγία 80/68/ΕΟΚ- Προστασία των υπογείων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες - Άρθρα 3, 4 και 5 - Οδηγία	ΚΑΤΑΔΙΚΗ

	91/689/ΕΟΚ - Επικίνδυνα απόβλητα - Άρθρα 2(1), και 6(1).	
27-1-2005	C-416/03: Οδηγία 2001/18/ΕΚ- Παράλειψη εμπρόθεσμης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο	ΚΥΑ 38639/2005 (ΦΕΚ 1334 Β' / 21.9.2005)
13-1-2005	C-61/04: Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της Οδηγίας 2000/76/ΕΚ	ΚΥΑ 22912/2005 (ΦΕΚ 759 Β' / 6.6.2005)
18-11-2004	C-420/02: Παράνομη απόθεση στερεών αποβλήτων στη θέση "Πέρα Γαληνοί" - Οδηγία 75/442/ΕΟΚ (όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 91/156/ΕΟΚ) - Άρθρα 4 και 9.	ΚΑΤΑΔΙΚΗ
24-6-2004	C-119/02: Ακατάλληλο σύστημα συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στο Θριάσιο Πεδίο	Ολοκλήρωση του έργου, που συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής, μέχρι τα τέλη του 2009.
5-6-2003	C-352/02: Μη μεταφορά της Οδηγίας 2000/14/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο - Εκπομπή θορύβου στο περιβάλλον.	ΚΥΑ 37393/2028/2003 (ΦΕΚ 1418 Β' / 1.10.2003)
6-3-2003	C-83/02: Παράβαση άρθρου 4, παρ. 1 και 11 της Οδηγίας 96/59/ΕΚ για τη διάθεση των πολυχλωροδιφαινυλίων και πολυχλωροτριφαινυλίων (PCB/ PCT)	ΚΥΑ 18083/2003: Εφαρμογή άρθρου 11 οδηγίας 96/59/ΕΚ
13-6-2002	C-33/01: Διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων - Μη κοινοποίηση των πληροφοριακών στοιχείων που προβλέπει το άρθρο 8 παράγραφος 3, της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ	ΚΑΤΑΔΙΚΗ
7-3-2002	C-64/01: Μη μεταφορά της Οδηγίας 96/61/ΕΚ στο εσωτερικό δίκαιο	ν. 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α' /25.04.2002) ΚΥΑ 15393/2332/2002 (ΦΕΚ 1022 Β' /05.08.2002) ΚΥΑ 25535/3281/2002 (ΦΕΚ 1463 Β' /20.11.2002)
30-1-2002	C-103/00: Οδηγία 92/43/ΕΟΚ - Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας - ελλιπής προστασία των ειδών, <i>Caretta caretta</i> στη Ζάκυνθο	Ακολούθησε νέα προδικαστική διαδικασία που τελικά έκλεισε τον Ιούνιο του 2007
4-7-2000	C-387/97: Οδηγίες 75/442/ΕΟΚ και 78/319/ΕΟΚ	Ημερήσια χρηματικό πρόστιμο, ECU20.000 - Χωματερή Κουρουπητού Χανίων
25-5-2000	C-384/97: Υποχρέωση καταρτίσεως προγραμμάτων για τη μείωση της ρυπάνσεως από επικίνδυνες ουσίες - Μη μεταφορά της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ στην εσωτερική έννομη τάξη	ΚΥΑ 50388/2003, Εφαρμογή άρθρου 7 οδηγίας 76/464/ΕΟΚ (Εθνικό σχέδιο μείωσης των απορρίψεων επικινδύνων ουσιών στα νερά)
13-4-2000	C-123/99: Παράλειψη μεταφοράς της Οδηγίας 94/62/ΕΚ στην εσωτερική έννομη τάξη.	N. 2939/2001, Εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων (Π.Δ. 82/2004, 109/2004, 115/2004, 116/2004, 117/2004 και 15/2006)
8-7-1999	C-215/98: Οδηγία 91/157/ΕΟΚ για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες - Παράλειψη κράτους μέλους να καταρτίσει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της Οδηγίας προγράμματα.	ΚΥΑ 19817/2000, Εφαρμογή άρθρου 6 οδηγίας 91/157/ΕΟΚ
11-6-1998	C-232/95: Μη κατάρτιση προγράμματος που να περιλαμβάνει ποιοτικούς στόχους και να θέτει τα χρονικά όρια εκτελέσεώς τους με σκοπό τη μείωση της ρυπάνσεως από τις επικίνδυνες ουσίες του καταλόγου II της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ (Λίμνη Βεγορίτιδα και ποταμός Σούλος)	ΚΥΑ 15782/2001 (Εθνικό πρόγραμμα για τις λίμνες Βεγορίτιδα και Πετρών και του ποταμού Σούλου)
11-6-1998	C-233/95: Μη κατάρτιση προγράμματος που να περιλαμβάνει ποιοτικούς στόχους και να θέτει τα χρονικά όρια εκτελέσεώς τους με σκοπό τη μείωση της ρυπάνσεως από τις επικίνδυνες ουσίες του καταλόγου II της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ	ΚΥΑ 15784/2001 (Ειδικό πρόγραμμα για τον Παγασητικό κόλπο)

	(Παγασητικός κόλπος)	
26-6-1997	C-329/96: Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ	ΚΥΑ 33318/3028/11-12-98 (ΦΕΚ 1289 Β' /28.12.98)
28-3-1996	C-160/95: Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της Οδηγίας 91/156/ΕΟΚ	ΚΥΑ 13588/725/2006 (ΦΕΚ 383 Β' / 28.03.2006) ΚΥΑ 24944/1159/2006 (ΦΕΚ 791 Β' / 30.06.2006) ΚΥΑ 8668/2007 (ΦΕΚ 287 Β' / 02.03.2007)
28-3-1996	C-161/95: Μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ	ΚΥΑ 5673/400/1997 (ΦΕΚ 192 Β' / 14.03.1997)
7-4-1992	C-45/91: Κουρουπητός Χανίων	Ακολούθησε νέα προδικαστική διαδικασία που τελικά έκλεισε τον Φεβρουάριο του 2001 (βλέπε υπόθεση C-387/97)

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΕΠΟ	Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (νέος τίτλος)
ΔΕΚ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (παλιός τίτλος)
ΕΖΔ	Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
ΕΟΕΔΣΑΠ	Εθνικός Οργανισμός Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών
ΕΠΠΕΡΑΑ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»
ΕΠΧΣΑΑ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης
ΕΣΚΔΕ	Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων Εμπορίας ρύπων
ΕΤΕΡΠΣ	Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών & Πολεοδομικών Σχεδίων
ΕΣΧΣΑΑ	Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΚΑΛΠ	Κοινή Αλιευτική Πολιτική
ΚΕΝΑΚ	Κανονισμός Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν.	Νόμος
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΥΠΕΚΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης
ΧΑΔΑ	Χώρος Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Οδηγία 96/61/ΕΚ)
WWF	World Wide Fund for nature

WWF - Περιβαλλοντική Πολιτική - Internet Explorer provided by Dell

http://politics.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=450&Itemid=412

WWF - WWF WWF - Περιβαλλοντική...

WWF για ένα ζωντανό πλανήτη

Περιβαλλοντική πολιτική

10 / 06 / 2011

Επίκαιρα θέματα

- Χωροταξία
- Προστατευόμενες περιοχές
- Περιβαλλοντική νομοθεσία
- Δασική πολιτική
- Υδάτινοι πόροι
- Κλίμα & Ενέργεια
- Περιβάλλον & Ανάπτυξη

Ειδήσεις & θέσεις

- Δελτία τύπου
- Θέσεις & παρεμβάσεις
- Εκθέσεις
- Γνωρίζετε ότι...
- Συνεντεύξεις

αναζήτηση

www.wwf.gr

climate.wwf.gr

Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας

Το Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας αποσιμά την κατάσταση και το καθεστώς εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Ελλάδα, ως βασικού εργαλείου προστασίας του περιβάλλοντος.

Στις ετήσιες εκθέσεις που δημοσιεύει, το WWF Ελλάς καταγράφει τις σημαντικότερες εξελίξεις στη νομοθεσία και τη νομολογία για μία σειρά από περιβαλλοντικούς τομείς, εντοπίζει προβλήματα εφαρμογής και αναδεικνύει ενδεδειγμένες λύσεις.

Η πρώτη έκθεση με τίτλο «**Δεσμεύσεις χωρίς εφαρμογή: η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα**» δημοσιεύτηκε τον Μάιο 2005. Από τότε ανανεώνεται ετησίως.

2005: περίληψη	541.70 KB	ολόκληρη έκθεση	1.55 MB
2006: 1 ^η ανανέωση	592.77 KB		
2007: 2 ^η ανανέωση	718.48 KB		
2008: 3 ^η ανανέωση	183 KB		
2009: 4 ^η ανανέωση	618 KB		
2010: 5 ^η ανανέωση	889 KB		

Στοιχεία της έκθεσης, και συγκεκριμένα οι πίνακες του παραρτήματος που αναφέρονται στην ενσωμάτωση ή μη κοινοτικών οδηγιών στο εθνικό δίκαιο, επικαιροποιούνται κάθε δίμηνο.

Τελευταία επικαιροποίηση: Μάρτιος 2011 160 KB

Σύνολο καταδικών από το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μέχρι τον Μάρτιο 2011

Δείτε προηγούμενες επικαιροποιήσεις των πινάκων:

2011
Ιανουάριος 2011

2010
Νοέμβριος 2010
Σεπτέμβριος 2010
Μάιος 2010
Μάρτιος 2010

Οι πολίτες καταγγέλλουν

Παρατηρητήριο περιβαλλοντικής νομοθεσίας

Νομική διαδικασία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Διαβάστε εδώ σχετικά με τη διαδικασία παραπομπής στο ΔΕΚ

Διαβάστε επίσης:
Περιβαλλοντική νομοθεσία

Για περισσότερα:
Θεοδότη Νάντσου
tnantsou@wwf.gr

WWF - Περιβαλλον... 3 Microsoft Office... WWF NOMOreport ... EN 8:53 πμ

Παρατηρητήριο περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Ιστοσελίδα του WWF Ελλάς. <http://politics.wwf.gr>

Η αποστολή του WWF Ελλάς
είναι να διατηρήσει την πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως
αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου και να παρεμποδίσει – και
μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει – την υποβάθμιση του περιβάλλοντος,
με στόχο την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης.

www.wwf.gr